

Naročnina mesečno 30 din, za inozemstvo 50 din — nedeljska izdaja celoletno 96 din, za inozemstvo 120 din. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate. Podružn.: Jesenice, Kranj, Novo mesto.

SLOVENE

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. — Telefon: 40-01 do 40-05. — Redakcija, Administracija: Kopitarjeva 6, Ljubljana. — Telefon: 4001—4005.

Abbonamenti: Mese Din 30; Estero, mese Din 50; Edizione domenica, anno Din 96; Estero Din 120. C. C. P.: Lubiana 10.650 per gli abbonamenti; 10.349 per le inserzioni. Filiali: Jesenice, Kranj, Novo mesto.

Nj. Vel. Kralj in Cesar slovenskim županom in prebivalstvu

Ljubljana, 8. maja. V odgovor na vdanostno brzojavko, ki so jo bili poslali župani Ljubljanske pokrajine, kar je bilo poročano Nj. Velicanstvu Kralju in Cesarju, je Visoki Komisar danes sprejel tole brzojavko:

Kralj in Cesar se iskreno zahvaljuje vam, župani in slovenski prebivalci Ljubljanske pokrajine, za patriotične izjave, ki jih je Vzvišeni Vladar z veseljem sprejel.

Spomenica slovenskih županov

Rim, 8. maja. Župani slovenskih občin so ob svojem sprejemu Visokemu Komisarju Ekscelenci Emiliju Grazioliju izročili tole adreso:

Duce!

Župani 105 občin, ki sestavljajo novo Ljubljansko pokrajino, si v imenu vsega prebivalstva dovoljujejo znova izreči svoje veselje in ponos, ker so bili slovenski kraji priključeni Kraljevini Italiji.

Duce!

Rimske postave so resnično dale mir in pravico temu prebivalstvu ter so globoko segle v srca vseh so-državljanov, kateri bodo s svojo popolno lojalnostjo in udanostjo ter s svojim delavnim prizadevanjem dokazali, da so tega vredni.

Slede podpisi vseh županov na čelu z ljubljanskim županom dr. Adlešičem, kateri je to adreso prebral.

Italijansko vojno poročilo št. 338

Italijanski oddelki zasedli otoka Samos in Furni

V Sredozemskem morju Italijanska letala razbila velik sovražni konvoj

Nekje v Italiji, 9. maja. Rj. Uradno poročilo št. 338 generalnega štaba italijanskih vojnih sil pravi:

Včeraj so naša izvidniška letala opazila v zahodnem delu Sredozemskega morja velik sovražni konvoj, ki so ga ščitile: 2 bojni ladji, 1 letalonosilka in nedoločeno število križark in torpednih rušilcev. Naša torpedna letala so v spremstvu lovskih letal drzno napadla sovražne pomorske enote in torpedirala 2 križarki, 1 torpedni rušilec in veliko prevozno ladjo. Naši bombniki so nato v zaporednih napadih silovito napadali sovražni sprevod in bombe so zadele bojno ladjo, letalonosilko in dve veliki prevozni ladji. Pozno popoldne in ponoči so naša torpedna letala drugič s torpedi zadela letalonosilko in eno bojno ladjo. V hudih letalskih bitkah med našimi in sovražnimi lovskimi letali, ki so ščitila sprevod, je bilo sestreljenih 13 angleških letal vrste »Defiant« in »Hurricane«. 5 naših letal se ni vrnilo. 3 letala so bila poškodovana in so bili člani posadke ranjeni. 3 druga angleška letala so sestrelila nemška lovka letala.

V Egejskem morju so naši pehotni oddelki in mornarica v sodelovanju s letalskimi in pomorskimi silami zasedli otoka Samos in Furni. Naše letalske edince so s torpedi zadele 2 velika parnika in križarko s 7 tisoč tonami, ki se je nagnila v oblakih dima in ognja.

V noči od 7. na 8. maj so letala in mornarica bombardirala Benghazi. Male žrtve, škoda brez pomena.

Edinice nemškega letalstva so napadle naprave in sovražne pomorske edince, ki so bile zasidrane v pristanišču Tobruka. Dva parnika sta bila zadeta in hudo poškodovana.

Vzhodni Afriki je po hudi pripravi topništva in letalstva sovražnik zavzel eno naših postojank v odseku Alagi; toda je bil odbit s našim odločnim protinapadom in so mu bile prizadejane hude izgube.

Italijanska letala uspešno napadla angleški konvoj

Na bojišču, 9. maja. Rj. Posebni dopisnik agencije Stefani pošilja podrobnosti o napadu, ki so ga italijanske letalske sile snoči izvedle proti angleškemu brodogovju. Napad je bil izveden v srednjem delu Sredozemskega morja proti angleškemu sprevodu, ki je vodil proti Sicilskemu prelivu.

Prvo je opazilo sovražno brodogovje neko izvidniško letalo, ki je sporočilo, da je v sprevodu ena letalonosilka, dve bojni ladji, pet križark in nekaj torpednih rušilcev. To vojno brodogovje je spremljalo sprevod, v katerem so

bile velike prevozne ladje. Izvidniško letalo je tudi sporočilo, da so vremenske razmere silno neugodne.

Poveljnik italijanskih vojnih sil, ki se vojskujejo v srednjem delu Sredozemskega morja, je takoj odredil, naj posežejo v boj italijanska torpedna letala. Tri letala so ob mraku napadla sovražno brodogovje. Ob trenutku napada naših letal je bila na čelu sprevoda sovražna bojna ladja, kmalu za njo pa je plula letalonosilka, takoj za njo je vozil težak rušilec, ostale ladje pa so si sledile v določeni razdalji. Na svoji levi je bila letalonosilka zaščitená po lahkem rušilecu.

Ko je sovražnik opazil letala, je takoj začel streljati z vsemi topovi in z vsemi protiletalskimi strojinicami. Naša letala so bila v raz-

dalji 15 km, vozila pa so v višini 500 m. Letala so se takoj odločila za napad. Letalonosilko so letala najprej napadla, in sicer na kljun ladje, kajti ta ladja se je nenadoma znašla pod letali v tem položaju. Torpedna letala so takoj osredotočila svoj napad na ta važni cilj. Križarka, ki je spremljala letalonosilko, je s peklenskim ognjem napadla naša letala. Toda naši junaški letalci niso odnehali z napadi na letalonosilko.

V razdalji 1100 m so letala izstrelila proti sovražni ladji dva torpoda. Nekaj sekund nato sta dve ogromni eksploziji dokazali, da je bila letalonosilka zadeta. Vkljub temu, da so sovražna lovka letala napadla naša torpedna letala in je sovražnik nanje sopal ogenj iz topov in strojinic, so se naša torpedna letala vsa nepoškodovana vrnila na svoja oporišča.

Okoli polnoči je neko drugo torpedno letalo odletelo s svojega oporišča. Odhitelo je nad sovražno brodogovje. Po prvih zavojih nad brodogovjem je letalo sklenilo napasti bojno ladjo. Nekaj trenutkov nato je torpedo v polno zadelo sovražno ladjo, topovi na ladji so takoj nehali streljati in to je bil dokaz, da je bil zadetek odličen.

Od zore že italijanska in nemška strmoglavska letala neprestano napadajo sovražno brodogovje. Že sedaj se lahko reče, da je sovražnik od snoči do zjutraj utrpel zelo velike izgube.

Pet let Italijanskega Imperija

Rim, 9. maja. s. Vsa Italija danes svečano proslavlja peto obletnico ustanovitve Imperija. Letos ima proslava še poseben pomen sprito čudovitega odpora, ki ga nudijo italijanske čete v Vzhodni Afriki pod poveljstvom Vojvode d'Aosta. Majhna italijanska armada, ki se bori v srečanju s 5000 kilometrov od domovine, proti imperialnim angleškim četam, ni položila orožja in vsak dan bolj podira angleške nade. Italijanski narod je ponosen na svoje vojake in popolnoma prepričan, da italijanski Imperij ne bo nikoli uničen, ker je zgrajen z delom, s socialnimi reformami in resnično civilizacijo ter ni Imperij po načinu Angležev, ki so zgradili svojo oblast na spekulaciji in z nizkotnim izkoriščanjem delovne sile domačinov.

»Giornale d'Italia« piše v uvodniku, da italijanske čete obvladujejo še širša področja v Abesiniji kljub številni in materialni nadmoči Angležev ter energično odbijajo koncentrične angleške napade. Fašistični vojaki bodo do skrajnosti branili italijanski Imperij. V nekaj letih je Italija prinesla v Imperij civilizacijo, higieno, osvo-bodila je sužnje, zgradila ceste in hiše ter tako nadaljevala rimsko imperijalno tradicijo. Zdaj hoče Anglija zopet postaviti na prestol Njeguša, za-

sužnjevalca in barbara, ki bo hotel odstraniti vsa znamenja civilizacije. Medtem, ko Italija razširja svoj imperialni vpliv v Sredozemlju in v južnoevropskih pasovih, ki spadajo v njen življenjski prostor, in medtem, ko zmaga v severni Afriki, je italijanski narod popolnoma prepričan, da bo Vzhodna italijanska Afrika zopet osvojena za vsako ceno.

Italijanska vojska v Albaniji Duceju

Rim, 9. maja. Rj. Stefani: Poveljnik Italijanskih Vojnih Sil v Albaniji je poslal Duceju naslednjo brzojavko:

Na dan Vojske pošiljajo vojne sile v Albaniji, zbrane okoli svojih slavnih zastav, vojni klie in klie vere v Kralja in Cesarja ter Duceja in izjavljajo, da so pripravljene iti proti novim ciljem. — General Cavallero.

V Abesiniji še vihra italijanska zastava

Rim, 9. maja. Rj. Sovražna propaganda širi govore, da bo boj v Abesiniji kmalu končan in da bo Abesinija kmalu v celoti zasedena. Toda vse te govore so napačne in brez podlage. V številnih predeh Abesinije še vihra italijanska zastava. V odseku Ambalagi se nadaljuje junaški odpor vojvode Aoste. Italijanska zastava vihra tudi na odseku jezera Tana. Tretji odsek pa, kjer se še drže italijanske čete, pa je pokrajina okoli velikih jezer, to se pravi pokrajina Gala Sidamo in ki ji poveljuje general Gazer. Še več drugih odsekov je pod italijansko upravo in italijanskim vojaškim nadzorstvom. Iz vojaških ozirov pa njihovih imen ne smemo navesti. Vse to dokazuje, da so trditve Angležev, da so boji v Abesiniji končani, popolnoma neupravičene.

Rim, 9. maja. Rj. List »Tevere« objavlja uvodnik o vojaškem položaju v vzhodni Afriki in pravi, da angleške čete ne morejo zlomiti italijanskega odpora in jih je zato treba sma-

trati za premagane. Angleške čete namreč nikakor ne morejo oditi na bojišče, kjer je pristisk sil osi najhujši. List poudarja, da boja proti angleškemu imperiju ni mogoče deliti na razne odseke. Od Norveške do Mogadiscia, od Atlantika do Črnega morja je fronta proti Angliji ista in enotna. »Tevere« ugotavlja, na angleško napredovanje v Cirenajko ni zavrla, ampak je celo olajšalo bliskovito zmago osi na Balkanu. Toda tudi v Cirenajki so bili Angleži tepeni. — Slavno vojskovanje naših sil v Abesiniji bo odločilo bitko za Suez, kajti čete vojvode Aoste ovirajo angleške sile tako, da ne bodo morele oditi v obrambo poti v Indijo.

Dalmatinski Srbi za Veliko Italijo

Split, 9. maja. Bivši minister belgrajske vlade dr. Nikola Novaković ter odvetnik Boško Desnica sta bila včeraj po komisarju občine Knin predstavljena Civilnemu Komisarju Barto-

Kraljevi ukaz o ustanovitvi Ljubljanske pokrajine

Kraljevi ukaz za ustanovitev Ljubljanske pokrajine je bil 3. maja v uradnem listu Kraljevine Italije ter se glasi:

VIKTOR EMANUEL III.

po milosti božji in narodni volji
Kralj Italije in Albanije
Cesar Abesinije

na podlagi člena 18. zakona z dne 19. januarja 1939-XVII, št. 129,

ker smatramo za potrebno in nujno odrediti, po zaslusanju Velikega Fašističnega Sveta, po zaslusanju Ministrskega Sveta, na predlog Duceja fašizma, predsednika vlade, smo sklenili in odločamo:

Člen 1. Slovensko ozemlje, katerega meje so zahtevane Lakor kaže priloženi zemljevid, ki ga je odobril po Naši naredbi Duce fašizma, predsednik vlade, je sestavni del Kraljevine Italije in tvori Ljubljansko pokrajino.

Člen 2. S kraljevimi ukazi, ki bodo izdani na predlog Duceja fašizma, predsednika vlade, notranjega ministra, se določi ureditev Ljubljanske pokrajine, ki bo imela glede na svoje strnjeno slovensko prebivalstvo avtonomen ustroj, upošteva-voje etnične značilnosti prebivalstva, zemljepisno lego ozemlja in posebne krajevne potrebe.

Člen 3. Vlado oblast bo izvrševal Visoki komisar, imenovan s kraljevim ukazom na predlog Duceja fašizma, predsednika vlade, ministra za notranje posle.

Člen 4. Visokemu komisarju bo v pomoč svet 14 predstavnikov, izbranih iz produktivnih skupin slovenskega prebivalstva.

Člen 5. Za slovensko prebivalstvo Ljubljanske pokrajine vojaška služba ne bo obvezna.

Člen 6. Za osnovni pouk bo obvezna slovenščina. V srednjih in višjih šolah se bo fakultativno poučevala italijansčina.

Vse uradne odredbe se bodo izdajale v obeh jezikih.

Člen 7. Kraljevska vlada je pooblaščená, objaviti na ozemlju Ljubljanske pokrajine ustavo in druge zakone Kraljevine kakor tudi izdati predpise, ki so potrebni za njih vzporeditev s tamkaj veljavno zakonodajo in z ureditvijo, ki se določi po členu 2.

Člen 8. Ta ukaz stopi v veljavo s dnem, ko se objavi v uradnem listu Kraljevine (Gazzetta Ufficiale del Regno) in se predloži zakonodajnim skupščinama zaradi uzakonitve.

Duce fašizma, predsednik vlade je pooblaščen, da predloži zadevni zakonski osnutek.

Odrejamo, da se ta ukaz, opremljen s državnim pečatom, vrstvi v uradno zbirko zakonov in naredb Kraljevine Italije, in

Ukazujemo vsakomur, da se po njem ravna in skrbi za njegovo izvrševanje.

Dano v Rimu dne 3. maja 1941-XIX.

VIKTOR EMANUEL

MUSSOLINI

Duce odlikuje in nagraja junake

Rim, 9. maja. s. Duce Fašizma je odredil o priliki slavnosti Vojske sledeče ukrepe v prid borec in mobilizirancev v sedanji vojni:

1. Odlikovanje italijanske Krone bo podeljeno: a) Viteški križec vsem oficirjem, vseh kategorij, ki se udeležujejo sedanje vojne in so delovali najmanj v eni ostalih treh vojn Italije od leta 1915 do 1940. b) Oficirski viteški križec bo podeljen vsem oficirjem, ki so v sedanji vojni in so bili v dveh ali več vojnih operacijah v prejšnjih vojnah Italije od leta 1915 do 1940. c) Komenda bo podeljena višjim oficirjem, ki ustrezajo pojemu onih pod točko b) in so bili sprito drugih zaslug odlikovani s častniškim viteškim križcem. Odlikovanja bodo podeljena od primera do primera na osnovi posameznih predlogov, ki jih bodo predložila pristojna poveljstva in bodo redno objavljena v službenem buletinu.

2. Odlikovanje Italijanske Zvezde kolonialnega reda se bo podeljevalo, kakor izhaja že iz ukrepov Ministrstva za Italijansko Afriko, udeležencem borb na afriških tleh. Viteški križec Italijanske Zvezde kolonialnega reda bo podeljen oficirjem in maršalom, ki so se udeležili dejanskih vojn in policijskih kolonialnih operacij, in ki so sedanji vojni delovali najmanj leto dni v kolonijah ali Severni Afriki. Odlikovanja se bodo podeljevala na predlog redovnega sveta od primera do primera.

3. Trak v spomin na udeležbo v sedanji vojni se bo od 10. junija dalje podeljeval vsem vojakom, ki so bili nepretrgoma najmanj 3 mesece v službi pri Mobiliziranih ustanovah ali oddelkih. Trak je sestavljen iz 19 zelenih in rdečih pramenov. Oba zunanja sta zelena.

4. Denarna nagrada namesto dopusta. Vsem oficirjem, podoficirjem in vojakom, ki so bili vpoklicani in iz službenih razlogov zadržani tako, da niso mogli izrabiti nikakega dopusta v sedanji vojni, bo izplačana posebna nagrada, ki bo odgovarjala mezdi za toliko odsluženih dni (plače ali redne vojaške mezde), kolikor dni dopusta ni bilo izrabljenih, to pa največ do 30 dni na leto. Za vojaške obveznike, ki niso vključeni v operacijske oddelke, bodo take nagrade prišle v poštev šele po 12 odsluženih mesecih in za dobo največ 10 dni. Podrobne in izvršne določbe tega ukrepa bodo predmet posebnih odredb, ki jih bo Minister Vojske čimprej izdal, da bi se ukrep mogel brez zadržavanja izvesti.

lucelju, katerega sta v imenu 100.000 pravoslav-nih v Dalmaciji prosila, naj bi bili priključeni Kraljevini Italiji

Veličastna proslava dneva Vojske in Imperija v Ljubljani

Tisočglave množice so občudovalе sijajno opremo in izvrstno disciplino Italijanske Vojske

Ljubljana, 9. maja.

Danes je Ljubljana, sedež najmlajše italijanske province, prvikrat slovesno obhajala in praznovala Dan Vojske in Imperija. Časopisje je že nekaj dni pisalo, da obhaja italijanska Vojska letos šestič po vsej državi na dan 9. maja Dan Vojske in Imperija. Prva velika proslava Imperija je bila v Rimu devetega maja 1936. Takrat so se po uspešno končani abeshski vojni prvikrat zgrinile v Rim neštete množice italijanske Vojske in Črnih Straž iz vseh delov velikega Imperija, ponosno so korakale v veličastnem spredu čete domačih posadk, poleg njih pa tudi borci iz Libije, Vzhodne Afrike in drugih kolonij. Poslej se obhaja v Italiji vsako leto na ta dan praznik Vojske in Imperija. Letos je to proslavo prvikrat videla in na svojih tleh doživela tudi naša bela Ljubljana.

Za veliki Dan Vojske in Imperija se je Ljubljana dostojno pripravila. Vse mesto se je že na predvečer zavilo v morje zastav. Tudi vsaka najmanjša hišica je bila okrašena. Vse glavne ulice, posebno pa tiste, katere so bile določene za Parado, so nudile posebno lep pogled. Kar nekam nenavadno se je zdelo to Ljubljancem, ki doslej na kaj takega niso bili vajeni. Po ulicah vise v dolgih vrstah na eni strani državne, na drugi strani pa fašistične zastave in fašistični znaki. In ne samo s hiš, temveč tudi z oken te pozdravljajo italijanske tribarvne. Posebno lepo so okrašene Celovška, Bleiweisova in Aleksandrova cesta, več drugih ulic in Zvezda. Ko je ljudstvo zvedelo za veliko vojaško Parado, pri kateri bodo sodelovali italijanske čete iz Ljubljane in okolice vseh vrst orožja, so se vneli živahni pogovori. Nekateri so pripovedovali o velikih vojaških paradah, ki so jih že videli v Italiji, drugi so z nestrpnostjo pričakovali današnjega dne in mislili, kak prostori bi si izbrali, da bi mogli bolje videti to veličastno Parado.

Že na vse zgodaj zjutraj si lahko videl, da je danes praznik v Ljubljani, in sicer velik praznik. Ljudje so hiteli po ulicah in videti jim je bilo, da se vse zgiblje za gotovim ciljem. Hiteli so opravljati svoje posle, da bi imeli potem več časa in bi lahko prisostvovali napovedani proslavi. Tudi na obrazih šolske mladine, ki je hitela v šolo, je vladalo svečano razpoloženje. Avtomobili so švigali po mestu. Na določena zbirališča so začeli prihajati prvi vojniki. Vedno več jih je bilo. Od mestne meje pri St. Vidu pa vse doli do pivovarne Union in velesojmarnih prostorov so bile vojaške enote in se točno, v strunem vojaškem redu razporejale po določenem načrtu. Posamezne vojaške skupine so prihajale s svojimi godbami na čelu.

Na eni strani Celovške ceste je bilo vojaštvo, na drugi strani pa se je zbirala v gostem špalirju velika množica navdušenega občinstva. Prihajala je tudi šolska mladina in se razvrstila ob pločnikih po ulicah, ki so bile določene za veliko Parado.

Za začetek slovesnosti je bila določena pol desetura. Čim bolj se je blizala ta ura, tem bolj napeto je bilo pričakovanje gledalcev. Vojaštvo je bilo že pred pričetkom postrojeno in je čakalo v polni pripravljenosti. Na Celovški cesti so bili zbrani vsi vojaški oddelki iz mesta Ljubljane ter iz bližnje in daljne okolice, kakor tudi z Vrhnik, Horjula in še z nekaterih drugih krajev ljubljanske province.

Po programu je bilo določeno, da bo krenil spredov iz Celovške ceste na Bleiweisovo cesto. Tam je bila postavljena častna Tribuna pri vhodu v cvetoči Tivolski park. Kraljevi Karabinjerji so vzorno skrbeli za red, ko so začeli prihajati množice ljudstva in se razporejati v špalir. Oni so tudi zastražili dohod k Tribunalu, kamor so imeli dostop le povabljeni, ker za druge ne bi bilo dovolj prostora. Tribuna je bila razdeljena v dve krili. Na desnem krilu je bil določen prostor za visoke dostojanstvenike in častne goste, na levi strani pa za druge povabljence.

Čeprav je bil sicer v prometnem pogledu današnji dan za Ljubljano delavni dan, ko so vsi uradi in trgovine nemoteno delovali ter je bil današnji dan proglašen samo za praznik Vojske in Imperija, se je vendar skoraj vsa Ljubljana zbrala že v zgodnjih urah ob Celovški in Bleiweisovi cesti, da pozdravi prvo Revijo Italijanskih Oboroženih Sil in se na čudi njihovih svežosti, disciplini in tehnični popolnosti, kakor je nismo bili vajeni. V takem slavnostnem razpoloženju, v katerega se je odela Ljubljana že na dan priključitve h Kraljevini Italiji kot samostojna, jezikovno, kulturno in etnično avtonomna provinca, je Ljubljana torej pričakala ta velpomembni praznik zmagovalnih Italijanskih čet.

Na ulicah je bilo zbranih 40.000 ljudi, ki so prihajali gledat to veličastno Parado.

Številni odličniki

Tik pred določeno uro so se zbrali na slavnostni Tribunalu najvišji predstavniki civilne oblasti, nemški gostje ter odličniki slovenskega kulturnega, upravnega in gospodarskega življenja. Tako je bil na desni tribuni Ekscelencija Visoki Komisar Emilio Grazioli, knezoškof g. dr. Gregorij Rožman, ljubljanski župan g. dr. Jure Adlešič, nemški generalni konzul v Ljubljani g. dr. Brosch, vicefederalni tajnik konzul de Turris, Kr. generalni konzul Guerini Maraldi, bivši ban g. dr. Marko Natlačen, rektor ljubljanske univerze g. dr. Matija Slavič in mnogo drugih odličnikov.

Na levi tribuni pa so bili višji funkcionarji Visokega Komisarata, številni člani Italijanske in nemške kolonije v Ljubljani ter mnogo številni odličniki ljubljanskega mesta. Te slovesnosti je prisostvovalo tudi mnogo uglednih italijanskih častnikov, ki že več dni prebivajo v Ljubljani. Med drugim smo opazili dopisnike listov »Popolo d'Italia«, »Giornale d'Italia«, »Corriere della Sera«, »Piccolo«, »Stampa«, »Gazzetta di Popolo«, »Gazzettino«, »Popolo di Sicilia« in drugih listov. Potek slovesnosti je pre-

našal E.I.A.R. radio Ljubljana. Radijsko reportažo je vodil odlični radiokronist g. Veltroni. Vreme je bilo sicer hladno, toda lepo. Pričetek slovesnosti je bil točno ob napovedani uri. Takrat je izvršil pregled postrojenih čet vzdolž Celovške ceste Ekscelencija poveljnik 2. armade general Ambrosio v družbi z Ekscelencijo poveljnikom armadnega zbora generalom Mario Robotti, Ekscelencio divizijskim generalom Florenzolijem ter v spremstvu mnogih višjih oficirjev.

Po izvršenem pregledu kmalu po deseti uri je prihajal na Bleiweisovo cesto Ekscelencija poveljnik 2. armade general Ambrosio, za njim pa Ekscelencija poveljnik armadnega zbora general Mario Robotti, Ekscelencija divizijski general Florenzoli, zastopnik nemške vojske ter večje število odličnikov. Visoki vojaški dostojanstveniki so se postavili nasproti tribune, nato pa se je takoj pričel mimohod čet, ki ga je filmalo znano podjetje »Luce«.

Mogočen mimohod Grenadirjev in Divizije „Re“

Kmalu po deseti je prišla prva edinca do častnih tribun. Bila je to vojaška godba, ki je vzbujala že prej pozornost občinstva, saj je bila kaj pestro sestavljena. Njeni zvoki so dajali takt za korake prve čete, ki je prišla za njo. Bila je to četa Kr. Karabinjerjev, ki je strumno pozdravila generaliteto, ki se je nahajala pred Narodno galerijo nasproti častni tribuni.

Nato je prišla vojska. Bil je to I. Polk Sardinskih Grenadirjev, elitne čete Italijanske Vojske. Za poveljnikom polka je nosil zastaven častnik staroslovno zastavo polka, ki je bila deležna že mnogih odlikovanj. Ima namreč že Vojni Red Savojske hiše, dve zlati kolajni za vojaške vrline in eno bronasto kolajno.

Za zastavo pa je bil razvrščen ves polk Sardinskih Grenadirjev, ki je prikorakal z rimskim korakom. Tega doslej še nismo videli in naj z njim seznanimo naše čitatelje. Rimski korak, katerega uporabljata Italijanska Vojska pri posebno slovesnih prilikah, je močan korak, ki ga mora vsak vojak najstrumnejše izvajati. Ena noga se najprej stegne, nato položi na tlak s močnim podarkom. Da more vojak ta korak izvajati, mora biti dovolj tog in prožen. Na desnem ramenu drži puško, dočim drži levo roko na pasu. Četo korakajo v vrsti po 12 mož in vsak je tesno drug ob drugem, tako da med posameznimi vojaki v vrsti ni presledka. V prvi vrsti pa korakajo častniki in podčastniki. Častniki so vedno čelni na strani vsake prve vrste.

Ob taktu godbe, ki je zamolklo dajala takt korakajočim, so se zvrstile posamezne čete polka v rimskem koraku pred poveljnikom in gosti, ki so pozdravljali poveljnika edine in zastave.

Za Sardinskimi Grenadirji so pa prikorakali pešci. Bil je to II. pehotni polk s svojo godbo in katerega častniki, podčastniki in vojaki so nosili rdeče kravate. Posamezne čete so imele tudi številne puške-mitraljeze in strojnice. Tudi ta polk je defilirал v rimskem koraku.

Sledil je XIII. bataljon močnarjev kalibra 81, za njim pa XI. baterija metalcov ognja in min. Za tema dvema edinicama je korakal genijski bataljon črnih straž.

Največjo pozornost pa so vzbujali odlično opremljeni alpinci, in sicer bataljona »Val Tosec« in »Val Cenischi«. Vsak alpinec je nosil s seboj poleg puške in druge opreme tudi planinsko opremo, predvsem cepine. Postave in tipi alpincev so bili drugačni kot ostalega vojaštva, saj se je videlo, da so to gorjanci, navajeni na napore vzpone. Alpinci nosijo kravate zelene barve. — Za tema dvema alpinskima bataljonoma je korakal tudi alpinski bataljon fašistične milice, kateri je sledil bataljon ženijskih čet.

Nato je prišlo zelo številno topništvo. Najprej je šlo lahko topništvo s konjske vprege, za njim pa planinsko topništvo. Hitri konji so v lahkem diru vozili številne topove in ostala vozila.

S topništvom je bila tudi godba na konjih.

Poseben pomen današnje proslave za Slovence

Ljubljana, 9. maja.

Danes je bila slovenskemu narodu prvič dana prilika, da se kot najmlajši člen Velike Italije in slavnega italijanskega Imperija udeleži velikega praznika Italije in njene slavnice Vojske — po glavnih ljubljanskih cestah se je danes prvič razvila parada Italijanskih vojni sil, ki so v najmlajši italijanski pokrajini slavile velik dan — Dan Vojske in Imperija. Za prebivalstvo mesta Ljubljane, za slovensko ljudstvo, ki živi v Ljubljanski pokrajini, je bil to velik praznik: prvič se je poklonilo Italijanski Oboroženi sili in prvič je obenem z vsemi deli in členi Imperija moglo izraziti svoja čustva lojalnosti in veselja, ki danes veže vse naše slovensko ljudstvo na Imperij in njegovo slavno Vojsko.

Slovensko ljudstvo pa je na današnji praznik slavilo v Italijanski Oboroženi Sili poleg drugega tudi tole:

Italijanska Oborožena Sila je prišla med nas, da nam zaščiti naše narodne tradicije, naše običaje in lastnino. Od prvega dne zasedbe je naše ljudstvo na vsak korak spoznavalo in čutilo, kakšna velika zavest dolžnosti in plemenitosti prevaja pri vsem tem delu slehernega člana Italijanske Oborožene Sile. Nikjer ni bila prekršena nobena danih navodil in besed, naše narodne svetlinje in naš slovenski jezik sta spoštovana, naše šole

Lahkemu topništvu je sledilo težko topništvo, in sicer najprej daljnostrelni težki topovi, nato pa težki možnarji — vse motorizirano. Številna vozila so vozila težke topove in potrebni pribor. Vsak težki top je imel svoj poseben traktor.

Za njimi so prišli motorizirani ženijski oddelki. Na okretnih vozilih so nosili s seboj številne radijske postaje, reflektorje, čolne za hitro postavitve mostov in še mnogo drugega potrebne materiala.

Prišla je nato kemična četa, tudi vsa motorizirana. Na vozilih so nosili s seboj vojniki vse, kar je potrebno kemično vojno. Na prvih vozeh pa so stali vojniki v maskah v polni opremi. Sledil je še motoriziran tren. Razen tega je bilo še večje število bolničarskih avtomobilov, drugih vozil za prevoz vojaštva in materiala. S temi pomožnimi enotami je bila zaključena parada.

Tako je korakala, oddelek za oddelkom, mimo nas s slavo oventana Italijanska vojska. Prožen in sveč je bil njen korak, ki je strumno odmeval ob zvokih vojaških polkovnih godb.

Polkovna godba s številnimi istovrstnimi glasbili: bobni, lavtami, rogovi in pihali, je napravila po svoji mogočnosti in jakosti pravi vtis množičnega spremljevalca, ki dviga korak, vlija pogum, vdihava svežost in krepi voljo in vnetje v slehernem, ki stopa za njo, zroč v zmagovalno zastavo. Če so vojaške godbe, ki smo jih bili vajeni doslej, imele bolj koncertni značaj, je v taki enotni sestavi glasbil polkovne godbe resnično izraz notranje sile vseh podincev, občutkov vse-

ga polka, ki so se strnili v ta zmagovalni, triumfirajoči krič fanfar, trobil in tolkal, v katerih je pel korak tisočev, pa tudi volja in moč ter hotenje tisočev v vrsti borec za osvajanje in ustalenie miru svojega imperija.

Odličen vtis

Prva revija oboroženih sil italijanske vojske v Ljubljani je napravila na slovensko občinstvo najmočnejši vtis. Mladi, sveži vojniki, nosilci ideje velikega Imperija, boreci za razmah svojega naroda in varstvo svojih podanikov, za nov red in novega človeka, so stopali strumno mimo nas s odločnostjo v licu in ognjem v očeh. Vsa tehnika današnjega časa jim služi kot sredstvo za dosego velikega cilja, ki jim ga je postavil njihov veliki Duce. Ta vojska je korakala mimo nas, bržela na iskrih konjih, vozečih najnovejša orožja, tvorila najmodernejše motorizirane skupine, ki so frapirale občinstvo, nevajeno sodobnega vojskovanja ter vzbujale v vseh občudovanje in spoštovanje. To je sila, ki varuje naše meje, ki varuje tudi našo najmlajšo provinco v sklopu velikega Imperija in njen avtonomni značaj. Ta slavnostni mimohod je potrdil sloves zmagovalne italijanske vojske, njenih voditeljev in njene duha. In ta duh je mlad, svež, borben, prezirajoč vsako človeško žrtev ter vodi samo iz zmage v zmago. In današnji dan je bil praznik zmage slavnice vojske, ki si ustanavlja in ohranjuje imperij velikega italijanskega cesarstva.

Sovjetska zveza se ne pripravlja na vojno

Moskva, 9. maja. Agencija »Tass« odločno zanika vsa poročila neke ameriške agencije, ki so jih prinesli tudi nekateri tuji listi, češ da Sovjetska zveza zbira velike vojaške sile na svoji zahodni meji, da bosta dva letalska zbora poslana v kijevsko vojaško okrožje, da bo črnomorsko in kaspijsko ladjeve pomnoženo z vojnimi ladjami baltskega ladjevja ter da bo vojaška misija pod vodstvom Kuzneceva prišla iz Moskve v Teveran.

Agencija »Tass« je pooblaščenca izjaviti, da je to poročilo, katero je dal v javnost neki brezimni ameriški poročevalec, zgolj sad njegove bol-

ne domišljije. Kuznecov je v Moskvi in ne v Teveranu. Niti ena podmornica ali torpedovka ni bila prepeljana od baltskega brodomorja v Kaspijsko ali Črno morje.

Na zahodni meji Sovjetske zveze ni bilo prav nobenih vojaških zbiranj niti taka zbiranja niso nameravana. Drobec resnice v tem poročilu, ki pa je bila silno zmalčena, je pa v tem: Ena pehotna divizija je bila premeščena iz Irkutska proti Novosibirsku, ker so tamkaj boljša prebivališča za vojske. — Ostanek tega poročila, pravi »Tass«, pa ni nič drugega kakor gola domišljija.

Združene države silijo v vojno

Newyork, 9. maja. Ameriški kongres je danes po hudi debati z 276 proti 120 glasovom sprejel postavbo, ki pooblašča vlado Združenih držav, da smejo zaseči in potem same porabljati tuje ladje, katere so blokirane v ameriških lukah. Politični krogi zelo naglašajo, kako veliko je prav za prav število glasov, ki so bili oddani zoper to postavbo.

Kakor poročajo, dobivajo številna pisma in brzojavke zoper vsako poseganje v vojno ne le ameriški senatorji in senat, marveč tudi člani vlade. Zdi pa se, da je vlada nalašč razširila ta poročila, da bi s tem nekako opravičevala svoje ukrepe zoper tuje državljane v Združenih državah.

Washington, 9. maja. Rj. Napovedujejo, da bo Roosevelt zopet govoril dne 14. maja. Tokrat bo govoril mešanom v Chicagu, kjer se bo udeležil slovesnosti, ki bo prirejena njemu na čast v palači Panameriške unije. Zaradi važnosti dogodkov in napovedi listov celotno javno mnenje z veliko pozornostjo pričakuje napovedani govor.

Dublin, 9. maja. Kakor poročajo iz Newyorka, je ameriška vlada ponudila Irski, da ji bo dovolila nove dobave, če bo v prihodnje Irski tesno sodelovala z Anglijo. Irski vlada pa, ki hoče še za naprej ostati strogo nevtralna, je Ameriki sporočila, da take ponudbe nikakor ne more sprejeti.

Klic zoper vojno v Ameriki

Washington, 9. maja. Rj. Senatorja Nye in Wheeler, ki vodita boj proti posegu v vojno, sta objavila oklice, v katerih pozivata ameriške državljane, naj dvignejo svoj glas proti vojni. V oklicu pravita, da se zelo mudi in zato naj držav-

ljani pošiljajo brzojavke, pisma in spomenice predsedniku Rooseveltu in naj v njih protestirajo proti vojni politiki ameriške vlade.

Poveljnik II. Armade Eksc. Ambrosio obiskal Zagreb in Belgrad

Belgrad, 8. maja. V spremstvu večje skupine višjih častnikov je dopotoval v Belgrad poveljnik drugega armadnega zbora Njegova Ekscelencija general Vittorio Ambrosio, ki je pred Belgradom obiskal tudi Zagreb. Poveljnik nemških oblasti so mu tako v Zagrebu kakor tudi v Belgradu izkazali vse vojaške časti ter je povsod prišlo do priskrbi izrazov bratstva Italijanskega in nemškega orožja. Med svojim bivanjem v Zagrebu je obiskal tudi poglavnik dr. Pavelič, v Belgradu je pa položil tudi vence na grobove padlih italijanskih in nemških vojakov v zadnji svetovni vojni. V spremstvu poveljnika nemških čet generala von Weichsa si je v Belgradu ogledal tudi mesto, nato pa se je z njim odpeljal na Avalo, kjer stoji spomenik neznanega srbskega vojaka.

Po prijateljski večerji pri italijanskem poslaniku Njegovi Ekscelenci Mamelliju, pri kateri sta oba visoka vojaška dostojanstvenika izmenjala pozdravne napitnice, so se Njegova Ekscelencija general Ambrosio s posebnim vlakom vrnil na svoje mesto v zasedeno ozemlje.

Cincar-Markovič v Karlovih Varih

Budimpešta, 8. maja. V sredo zvečer je potoval skozi Budimpešto bivši jugoslovanski minister Aleksander Cincar Markovič. Po krajšem bivanju je potoval dalje v Karlove vire, kjer bo ostal več tednov kot gost nemškega zunanjega ministra von Ribbentropa.

Patriarh Gavril zaprt v Zagrebu

Zagreb, 8. maja. Patriarha srbske pravoslavne cerkve, dr. Gavril, so pripeljali v Zagreb ter ga zaprli v sodne zapore.

Uradni razglasi

Določila o zatemititvi

Visoki Komisar za Ljubljansko Provincio v sporazumu z vojaško komando odreja:

Cl. 1. Predpisi navedbe o zatemititvi z dne 18. maja 1940, Služb. list št. 234-42, ki se tičejo zatemititve poslopj, vozil ter signalnih in reklamnih svetilk, ostanejo še dalje neizpremenjeni v veljavi.

Zatemititev se mora izvajati od mraka do zore enotno v vseh javnih in zasebnih zgradbah, tako da tudi pri odpiranju vrat in oken ne uhaja nobena svetloba na prosto.

Cl. 2. Javno razsvetljavo, t. j. razsvetljavo ulic in trgov, je treba tako izvrševati, da bo olajšan nočni cestni promet, vendar pa te olajšave sovražnemu letalstvu ne smejo dajati nobene vidne povečane možnosti za orientacijo (delna zatemititev).

Zato se smejo za javno razsvetljavo uporabljati le naslednja svetila:

40 W modre (motne) žarnice in običajne žarnice z jakostjo od 15 W do največ 40 W; vendar pa morajo biti te primerno zaslonjene.

Cl. 3. V ostalem veljajo še dalje določbe gori imenovane navedbe z dne 18. maja 1940.

Cl. 4. Kršitelj odredb o zatemititvi bodo kaznovani po obstoječih predpisih.

Cl. 5. Ta naredba zadobi veljavnost z dnem objave v Službenem listu

Droline novice

Koledar

Sobota, 10. maja: Antonin, škof; Janez Avilski, spoznavalec; Blanda, sveta žena in mučenica.
Nedelja, 11. maja: 4. povelj; Mati č. r.; Marmert, škof.
Lunina sprememba: št. ob 6.15. Herschel napoveduje spremenljivo vreme.

Obnovitev prometa na progi Postumia Grotte—Logatec ter delna sprememba voznega reda na progi Ljubljana—Borovnica

Pričenši z 10. majem se spet vpostavi ves promet za potnike, prtljago, ekspresno, brzo-vožno in splošno robo na progi Postumia Grotte—Logatec. S tem dnevno vozijo dnevno redno na omenjeni progi sledeči potniški vlaki: Vlak št. 633a z odhodom iz Postumie Grotte ob 7.10 in s prihodom v Logatec ob 7.46, vlak št. 621a z odhodom iz Postumie Grotte ob 11.36 in s prihodom v Logatec ob 12.14.

Vlak št. 612b z odhodom iz Logatca ob 7.24 n prihodom v Postumia Grotte ob 8.07.

Vlak št. 620a z odhodom iz Logatca ob 11.52 in prihodom v Postumia Grotte ob 12.35.

Vlak št. 624a z odhodom iz Logatca ob 18.39 in prihodom v Postumia Grotte ob 19.20.

Vsi ti vlaki imajo v Postumia Grotte zvezo na vlake iz oziroma za Trieste ter v Logatec avtobusno zvezo proti in iz Vrhnik trga. Avtobusni promet, ki je do sedaj vzdrževal zvezo med Vrhniko trgov in Postumio, se s tem dnevno presmeri iz Vrhnik trga za Logatec in obratno. Zaradi popravilnih del na progi Rakek—Postumia Grotte nujno opozarjamo potujoče občinstvo, da morajo biti stene vagonov na tej progi stalno zaprte ter da je sklanjanje skozi okna nevarno.

Z istim dnevno se delno spremeni tudi promet vlakov na progi Ljubljana—Borovniški viadukt. Iz Ljubljane bodo odhajali vlaki s sledečimi odhodi, oziroma prihodi do borovniškega viadukta: Vlak št. 612 z odhodom iz Ljubljane ob 6.10 in s prihodom k borovniškemu viaduktu ob 6.44; vlak št. 610b z odhodom iz Ljubljane ob 12.00 in s prihodom k borovniškemu viaduktu ob 12.49; vlak št. 624 z odhodom iz Ljubljane ob 18.29 in s prihodom k borovniškemu viaduktu ob 19.05.

V obratni smeri odhajajo od borovniškega viadukta vlak št. 617b ob 6.54 in s prihodom v Ljubljano ob 7.27; vlak št. 621 ob 12.53 in s prihodom v Ljubljano ob 13.26, vlak št. 609b ob 19.10 in s prihodom v Ljubljano ob 19.41.

Potujemo v Zagreb

Sprejemamo vsa naročila trgovskega in privatnega značaja. Izvršimo vse posle in pota, ki so s tem v zvezi. Naročila sprejemamo s soboto, nedeljo do 12. ure in v ponedeljek do 18. ure.

„SERVIS BIRO“, Ljubljana, Sv. Petra cesta 27/L — Telefon 21-09

— V osmih dneh zgrajena železniška mostova pri Rakeku. V petek, dne 9. maja sta bila na Rakeku izročena prometu dva nova železniška mostova, ki ju je zgradila Sesta železniška ženijska četa. S tem je bil obnovljen železniški promet na progi Postojna—Logatec. Prvi vlak je odpeljal iz Postojne v petek jutraj. Nova mostova sta bila zgrajena namesto starih, ki so ju razstrelile bivše jugoslovanske čete. Večji most je dolg 30 m, drugi pa 27 m. Mostova sta iz železne konstrukcije in so ju postavili v osmih dneh. Prvi most je težak 60 ton, drugi pa 54 ton; mostova imata 75 ton nosilnosti. Ženijska četa je očistila tudi zasuto progo nad Planino in Logatcem, kjer je bilo treba v globokem useku odstraniti okrog 10.000 kub. metrov skal in gruča.

— Tečaj nemščine se prične v torek, dne 13. maja. Začetni in nadaljevalni oddelki, posebni za konverzacijo. Informacije daje in sprejema prijave: Trgovsko učilišče »Christofor učni zavod«, Ljubljana, Domobranska c. 15. — Telefon 43-82. — Informacije tudi za tečaje italijanščine, ki so se že pričeli.

— Italijansko-slovenski napisi na sodišču. Poprejšnje samo slovenske napise na sodišču so sedaj zamenjali z dvojezičnimi napisi. Tablice napisov posameznih sodnih oddelkov še niso izdelane, tako

tudi ne one posameznih sodnikov in vodilnih sodnijskih uradnikov. Pač pa so že narejeni napisi za okrajno, okrožno in apelacijsko sodišče ter za državno tožilstvo. Za naše tri sodne instance so uvedena naslednja italijanska imena: Pretura — okrajno sodišče, Starešina okrajnega sodišča ima naslov: giudice — capo della R. Pretura, Tribunale civile e penale — okrožno sodišče, predsedništvo okrajnega sodišča je v italijanskem jeziku nazvano: Presidenza Tribunale Civile e Penale. Za apelacijsko sodišče je določen naslov Corte d'Appello. Predsedništvo apelacijskega sodišča: Prima presidenza della Corte d'Appello. Državni tožilec nosi naslov: Il Procuratore del Re-Imperatore presso il Tribunale Civile e Penale. Po slovenski bi se ta naslov glasil: Prokurator Kralja-Cesarja pri civilnem in kazenskem tribunalu. Napisi so narejeni na trdem belem kartonu in pisani z lepo kaligrafično pisavo.

URA ODLIČNE ZNAMKE IN UGODNE CENE

ETERNA

Dobije se samo v boljših trgovinah te stroke

— Prav hladno vreme. Letošnji majnik je v zadnjih 10 letih najhladnejši pomladanski mesec. Tako hladnih dni z nizko jutranjo toploto že kmalu ni majnik zaznamoval in tudi izkušeni kmetovalci ne pomnijo, da bi polja v majniku obdelovali ob tako hladnem vremenu. Ljudje so zadnji čas hiteli posejati saditi fižol, kajti najboljši čas za fižol je do sv. Florijana, sode ga pa še pozneje, tj. do sredi maja, do sv. Janeza Nepomuka, ki mu

l Smarčna pobožnost na Gradu. Planoto na ljubljanskem Gradu so v zadnjih letih, kakor smo že večkrat poročali, zelo okusno preuredili in napravili prav lepa sprehajališča. Če greš proti večeru na sprehod na Grad, opraviš obenem lahko tudi majniško pobožnost. V lepo okrašeni grajski kapeli sv. Jurija so namreč vsak večer ob 7 smarnice, h katerim ljubljancem lepo vabimo.

l Na violinskem koncertu, ki ga bo prihodnji ponedeljek igral violonist Uroš Prevoršek so tri skladbe naše glasbene literature. Škerjančev Intermezzo romantique, ki ga je pred kratkim dala na knjižni trg Glasbene Matice, Hubadova Vizija in Prevorškov španski ples. Vsi tri dela pomenijo bogato pomnožitev naše sicer revne violinske literature. So absolutne umetniške vrednosti in zaslužijo, da gredo v svet. Poleg teh del bo izvajal Prevoršek ob spremljevanju L. M. Škerjanca še Beethovno Kreutzerjevo sonato in Paganinijev koncert v d-duru. Koncert bo v ponedeljek 12. ob 20. uri v veliki Filharmonični dvorani. Predprodaja v knjigarni Glasbene Matice.

l Schönthanova veseloigra »Ugrabljene Sabinke« je eno tistih del, ki so zaradi vzorne zgradbe dejanja in zapletljave, primer za dobro napisano veseloigro. Komični prizori in dialogi rastejo do zabavnega viška in razpleta. Glavna figura je ravnotežni potujočega gledališča, Strize. Ta vloga spa-

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI
Predstave ob 16., 18. in 20. uri!
Življenje in delo titana
MICHELANGELO
Film je opremljen s hrvaškimi napisi
Kino Union, telefon 22-21
Življenje P. I. Čaikowskega
Simfonija življenja
Zarah Leander, Hans Stüwe, Morika Röck
Kino Matica, telefon 22-41
Danes
BENEŠKO DEKLE
Mario Ferrari, Juan de Landa, Pastora Pena, Carlo Nohi
Kino Sloga, telefon 27-30

Razvoj fašizma po vojni

Končno je prišel dan, ko se je na Piavi končala svetovna vojna. Zdaj se je začela nova drama, ki pa je bila skoraj enaka tisti v premaganih deželah. Razočaranja so v narodu povzročala trpko ogorčenje. Začelo je vstajati sovraštvo zoper zaveznike, ki so skušali zaslugi in sadove italijanske zmage omalovaževati in ki so hoteli Italijo prikrajšati pri vojni odškodnini, trgovskem ladjstvu, Jadranu in kolonijah, kar vse je londonski pakt Italiji zagotavljal. To vse je silno vplivalo na italijanski narod. Zdaj so nekdanji pristaši nevtiralnosti odkrito začeli očiti, kako so pristaši vojne prav za prav narodu naložili velikanske vojne trtve za prazen nič. Ker je bilo meščanstvo notranje razcepljeno, so začeli socialisti nosove še bolj vihati, oznanjali so, da se bliža trenutek, ko se začne notranja vojna, gledali so v Rusijo kot svojega mojstra in voditelja. Srp in ključvo so postavili za svoj simbol. Svojo socialistično stranko so hoteli preurediti po načelih Lenina in Trockega ter razglasiti diktaturo proletariata. Naglašali pa so, da še ni prišel pravi trenutek za njihovo akcijo, dokler se kapitalizem docela ne sesede. Gospodarsko življenje je res že ležalo na tleh.

Tiste mesece je bil italijanski socializem kar pijan, ker je pričakoval čudežev ter polne in končne rešitve. Tudi množice so bile pijane. Pijani so bili prav tako delavci, ki so lahko mirno delali v svojih delavnicah, kakor tisti bojevnik, ki so se razočarani vračali domov. Vse to pa so hoteli izrabljati novi politiki, ki so vstajali na dan ter bili še slabši od starih. Stare stranke so se cepile, sloji so razpadali, socialisti so v svojih frakcijah oznanjali pokoro istim, ki so hoteli vojno, kakor je poslanec

Treves v rimskem parlamentu na ves glas zaklical.

V tem času nastajajočega razkroja se je rodil fašizem v duši in razumu svojega očeta, nastali so fašisti revolucionarnega dela. Ustvaril jih je Benito Mussolini, mlad mož, ki pa je bil poln trpkihkušenj, mož, poln bojevitosti duha, odločne volje, moč prave voditeljske narave, kar je vse dokazal že večkrat pred vojno. Vstop v vojno in izstop iz stranke zanj ni bil prestop v kak nasprotni tabor, marveč nevolja zaradi predloge čakanja na pričakovano revolucijo. Zasovražil je socialistično stranko, ki je bila nesposobna revolucionarnega delovanja in ki je bila vsa obsedena parlamentarne miselnosti. Pač pa je bil upal, da bo mogel revolucijo izvesti z drugimi ljudmi zoper malodušno in nevtiralnost povzdignute buržoazije. Pri vsem tem pa je Mussolini spoznaval vrednost narodnih dobrin, ki jih je hotel povezati z interesi delavstva. Tako je Mussolini združil narod in ljudstvo ter ju spojil z državo.

Vsa štiri vojna leta se je Mussolini v svojem listu »Il Popolo d'Italia« bojeval za misel, da delavstvo ne sme stati zunaj naroda, da so interesi italijanskega proletariata docela odvisni od veljave in moči države, kateri tudi delavce pripada. Naglašal je, da je vojna sprožila tudi rešitev socialnih vprašanj, da bo moral delo dobiti večji delež pri političnem, gospodarskem in moralnem preporodu italijanskega naroda.

Tiste dni, ko je bilo sklenjeno premirje, je Mussolini pisal, da je treba delavcem, ki se vračajo iz strelskih jarkov, pomagati ter v njih buditi moško zavest svoje sile ter ponos zmage.

kmetje pravijo tudi Janez Fižolovec. Mnogo travnikov so letos v neposredni okolici mesta preorali. Nekateri so vzeli v najem do 1000 kv. metrov sveta za obdelovanje in bodo nasadili v prvi vrsti krompir. Najnižja jutranja toplota je bila včeraj v mestu in splošno v okolici minus 3 C, najvišja na soncu pa plus 10 C, v senci je bila za 3 stop. nižja.

— Sodni tolmač na Vrhniku. Apelacijsko sodišče v Ljubljani je imenovalo gosp. sodnega nadoficiala gosp. Rafaela Grudna za stalnega tolmača italijanskega in nemškega jezika pri okrajni sodnji na Vrhniku.

— Namesto vene na grob gospe Ane Tavčar iz St. Jerneja na Dol. je darovala gđ. Nika Bučar, učit. v Polhovem Gradcu, Društvu slepih 100 dinarjev, za kar se ji to iskreno zahvaljuje.

— Društvo za zaščito interesov imetnikov predvojnih avstro-ogrskih državnih in deželnih obveznic v Ljubljani priporoča imetnikom označenih vrednostnih papirjev, da jih za vsak slučaj v lastnem interesu prijavijo Hranilnici dravske banovine v Ljubljani po prijavah, ki se tam dobe — v treh izvodih.

— Kdor kaj ve o Francišku Malenšek, vojaškemu uradniku, Zaječar, Timičko ubojno slagalisto, se vlijudo naproša, naj blagovito sporočiti materi Malenšek Neža, Ljubljana, Tyrseva 100.

— Ludvik Cemažar, redov, je služil kadriški rok v Kotorju, bolničarska četa. Bil je doma na dopustu in se je odpeljal 9. aprila iz Ljubljane ob pol 9 jutraj proti Zagrebu v Kotor. Prosim osebe, ki so potovale z istim vlakom, naj mi blagovolijo sporočiti, kar vedo o Cemažaru, na naslov: Anton Cemažar, D. M. v Polju 83, pri Ljubljani.

— Debevec Jože, gojenec 8. čete Vazduhoplovne šole v Pančevu, se do danes še ni javil. Če je komu izmed njegovih tovarišev o njem kaj znanega, prosimo, da sporoči na naslov njegovih sorodnikov: Debevec, Ciglarjeva 11, Ljubljana—Moste.

— Anderlić Franc, redov 32. vazd., Baža 2. autoradionica Kraljevo, se do danes ni vrnil. Javil se je zadnjič 31. III. Kdor kaj o njem ve, se lepo prosi, da javi proti povratilu stroškov njegovi ženi Zofiji Anderlić, Predjamska ulica 8, Ljubljana.

— Konji (42 po številu), ki so bili mobilizirani v Ljubljani Zrečbarna Selo za 38. kemično četo so bili izročeni ob demobilizaciji občini Hrastnik. Inž. Suhadole Jože.

LJUBLJANA

da med bravurne igralske partije. Igra jo Cesar. Vazno vlogo igra tudi Gregorin. Režiser prof. Šest. Predstava bo v soboto ob 19 izven abonmana po izredno znižanih cenah od 14 din navzdol, na kar prav posebej opozarjamo.

l Nedelja v Drami. Popoldne ob 15 bodo ponovili Ghejryjevo igro »Sesto nadstropje«, ki ponazarja življenje skupine ljudi, ki stanujejo v šestem nadstropju majhnega pariškega hotela. Izvrstno orisane osebe in njihove usode so podane v tem odličnem orskem delu v devetih slikah. V igri se družijo vesel in resni prizori. Za to predstavo veljajo znižane dramske cene.

l Komično fantastična opera Nicolajja »Vesele žene windsorske« je bogata na muzikalnih domislekih, ki posrečeno slikajo razpoloženje k dejanju. Sproščenost, židana volja in nagajivost, ki prepleta dejanje, se očitujejo v humorno zasnovanih prizorih, ki jih nosi blesteča glasba. Uporizitev bo v soboto ob 19.

l »Carmen«, ki jo bo Opera izvajala v nedeljo, 11. t. m. zvečer ob 19, je najslavnejše francosko operno delo in obravnava po znameniti Meriméjevi noveli elementarno ljubavno dramo, v kateri se srečata svobodna erotična natura ciganke Carmen z ljubezniško moškega, ki je vkljenen v zakone časti, poštenosti in svojega stanu.

l Violonist Uroš Prevoršek bo igral v petek na svojem violinskem koncertu poleg Beethovna in Paganinija troje domačih slovenskih del napisanih za violino in klavir. Škerjančev Intermezzo romantique, dalje Vizijo, ki jo je napisal Samo Hubad in svoje lastno delo: Španski ples. Priporočamo, da je Škerjančev skladbo pravkar izdala Glasbena Matica v tisku. Violonista bo spremljal na klavirju skladatelj L. M. Škerjanc. Koncert bo v petek 9. ob 20 v veliki Filharmonični dvorani. Vstopnice v Matični knjigarni.

l Napisi, reklame, slikarstvo. Žvegelj, Cojzova cesta 1.

l Vse člane in prijatelje obveščamo, da se prijave za v Trst zaključijo v ponedeljek zvečer. Odhod je 18. maja, prihod nazaj 19. maja. Vožnja tja in nazaj velja 120 din. Uradne ure od 19—21, Tržaška cesta 90. Sportni klub, Vič.

l Majhen promet v prodajalnih mestnih občinah. V petek se je vsa Ljubljana mnogo bolj zanimala za vojaško slavnost, kakor pa za druge vsakdanje posle. Zato je bil živilski trg obiskan le v prvih jutranjih urah. Prodajalne mestne občine pa so ta dan dosegle rekord v čim manjši prodaji živil. Tako je vse dopoldne šlo komaj 1300 kg krompirja in 250 kg fižolice.

l Naval kupnih pogodb na zemljiško knjigo. Zemljiškoknjižni urad je od 1. aprila letos naprej do zadnjih dni zaznamoval praveći rekord v pogledu števila predloženih kupnih pogodb, na podlagi katerih je bil izvršen prepis lastninske pravice na kupec hiš in zemljiških parcel. Vse te kupne pogodbe niso najnovejšega datuma, pač pa datirajo od lanskega oktobra naprej, ko so bile od bivše belgrajske vlade odrejene prav birokratične kontrole določbe glede odobritve kupčij z nepremičninami. Vsako kupno pogodbo je moral prejeti odobriti vojno ministrstvo, v gotovih primerih pa še finančno in notranje ministrstvo. In vojaški Birokracij je bil pri teh poslih tam v Belgradu sila potkan. Preteklo je pol leta, da so bile okrajnemu sodišču vrnjene prve kupne pogodbe z zadevnimi predlogi. Iz Slovenije je prišlo od oktobra do konca letošnjega marca v bivše vojno ministrstvo nad 5000 kupnih pogodb, tako v izvirnikih ali v sodnopoverjenih prepisih. Vse te kupne pogodbe so doživele podobno usodo, kakor bivše vojno ministrstvo, ki je bilo 6. aprila od nemških zračnih bomb porušeno. V novih prepisih sedaj pošiljajo zemljiški knjigi nove predloge za prepis. Samo 8. in 9. t. m. je zemljiškoknjižni urad zaznamoval 53 kupnih pogodb za celotno kupno vrednost 4.283.600 din.

l Cene kuriv so višje. Objavljene so bile včeraj cene kuriv, kakor jih je navedlo tržno poročilo mestnega tržnega nadzorstva za maj. Poročajo nam, da so pač te cene veljale v splošnem za mesec marec, toda kurivo se je zadnji čas podražilo. Trda bukova drva so po 205 do 210 Din kub. meter, to nežagana. Za razžagana drva so cene višje in so sedaj 215 do 220 Din kub. meter.

l Le postvi na ribjem trgu. Prav za prav v petek ni bilo pravega ribjega trga. Morskih rib sploh ni, ker že od 6. aprila naprej izostaja dovoz teh rib s Sušaka. Tudi ni bilo na ribjem trgu nikake izbire sladkovodnih rib. Ni bilo ne ščuk in karpov, ne belic, pečenk in klinov. Trg je bil prazen. Na eni mizi je ponujala neka

Kvišku srca!

Tele besede so še iz 14. stoletja, pa so kakor za nas napisane:

»Najmanjše in največje trpljenje, ki ti ga je Bog kdajkoli poslal, prihaja iz globine Njegove neskončne ljubezni, kakor najvišji in najboljši dar, ki ti ga more dati. Če bi le mogel razumeti ta dar, pa bi ti utegnil biti v korist, kot sploh vsa kršno trpljenje. O najneznatnejšem lasu, ki je padel s tvoje glave in ki se nisi zmenil zanj, velja Gospodove besede: »Noben« las ne bo ne prešetel. Resnično, nobeno, še tako neznatno trpljenje te ne more zadeti, ne da bi se bil Bog nanj ozrl in za tebi v korist poslal. Vse je od Boga tako urjeno, da je tebi v korist; vse je pravilno odmerjeno, pretehtano in sešeto in ne more biti nobene stvari ne več ne manj. Ali ni potem edino pravilno, da odpremo svoje notranje oči in uho in se zahvalimo Bogu, da se je zgodilo po Njegovi volji? Ali naj je tako: z izgubo zdravja, prijateljev, hiše, časti ali tolažbe ali česar koli, kar nam pošlje Bog; vse nas pripravlja na resnični mir in vse nam služi v ta namen. Ne zmenimo se za to, ali smo to in ono zaslužili ali ne zaslužili! Da je le trpljenje od Boga, pa se zahvalimo Bogu in trpimo!«

Zaradi prejšnje in sedanje vojne smo bili vsi v svojem osebnem in javnem življenju postavljeni na nov položaj. Ti so izgubili moče, ali sinove in ne vedo zdaj, kakšna bo njih bodočnost. Drugi so prišli ob roko, nogo ali oko in se zazdijo, ko da v tem stanju ne bodo mogli več dalje živeti. Število tistih, ki so utrpeli škodo na imetju, poklicu ali trgovstvu, ali so bili drugače onesrečeni, je skoraj brezmejno. Tedaj je seveda razumljivo, da marsikomu upade srce, da postane strahopeten in nezadovoljen. A to ni po krščansko! Pesnik je zapisal:

»O, ve majhne duše, ki se vam koj zvrti v glavi, kadar bi vas hotel kak krepki sunek odnesti navzgor, v višave človeštva!«

Brez dvoma je res: Bog ima v teh časih velike namene z nami. Zatorej je tako trdo in hudo posegel po nas, zato nas izganja iz udobnosti in sebičnosti, kjer smo tako lepo zadremali in brezmiselnost na Boga pozabili. Toda pomnimo, da so vsa pota, ki vodijo na višave, strma in kamnitna!

Gledališče

Drama. Začetek ob 19. uri: Sobota, 10. maja: »Ugrabljene Sabinke«. Izven. Izredno znižane cene od 14 din navzdol. — Nedelja, 11. maja ob 15: »Sesto nadstropje«. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol. — Ponedeljek, 12. maja: Zaprt.

Opera. Začetek ob 19. uri: Sobota, 10. maja: »Vesele žene windsorske«. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol. — Nedelja, 11. maja ob 15: »Princeska in zmaj«. Mladinska opereta. Izven. Globoko znižane cene od 24 din navzdol. — Ob 19: »Carmen«. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol. — Ponedeljek, 12. maja: Zaprt.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marjini trg 5; mr. Kural, Gosposvetska cesta 10, in mr. Bohinec, Rimska cesta 31.

Mestna zdravniška dežurna služba

Mestno zdravniško dežurno službo bo opravljala od sobote ob 20 do ponedeljka do 8 mestni zdravnik dr. Logar Ivan, Ulica 29. oktobra št. 7/L, telefon št. 41-52.

Iz Spodnje Štajerske

Nove poštné pristojbine. Nemške oblasti so v poštnem prometu uvedle nove dopisnice in pisemske znamke. Dopisnice so po 6, pisemske znamke pa po 16 pfenigov.

Zanimiv prevoz v Mariboru. Železniška uprava je potrebovala železniški stroj za premikanje vagonov na glavnem kolodvoru. Ker pa se vsi stroji nahajajo na koroškem kolodvoru v kurilnici, je bilo treba ta stroj spraviti čez Dravo na glavno postajo. Ker je železniški most porušen, je bila dana edina možnost, da težak tovor spravijo čez zasilni lesen most, 23 ton težak železniški stroj so spravili na vlačilec, katerega je poseben vlačilni stroj z lokomotivo vred potegnili s koroškega kolodvora do Magdalenskega trga, na Tržaško cesto, po Nasilni ulici mimo pokopališča in od tod na zasilni lesen most, ki so ga zgradili na mestu, kjer je prejel obratoval pobeški brod, in dalje naprej na tračnice na glavnem kolodvoru. Za nimiva voznja, ki je v Mariboru vzbudila razumljivo pozornost, je trajala vsega le dve uri.

Smrtna kosa v Mariboru. V Mariboru so v zadnjem času umrli: 91 letna vdova Katarina Krepek, 56 letna žena železničarja Marija Kosar, posestnik v Radvanju Franc Pukl, in 61 letni upokojeni strojevodja Alojzij Kranjc.

Spremembe v hrvaškem časopisju

V skladu z nastankom nove države Hrvatske je prišlo tudi do nekaterih sprememb pri hrvaških listih. Tako glavni zagrebški dnevnik »Hrvatski dnevnik«, »Novosti«, »Jutarnji list«, »Obzor« itd., ne izhajajo več. Uradno hrvaško politično glasilo je sedaj »Hrvatski narod«. Od starih zagrebških listov izhaja še edino »Hrvatski glas«. Namesto »Novosti« izhaja sedaj v skoraj enaki obliki »Novi list«. Prenehale je tudi Jevtičev list »Jugoslavenska Pošta« v Sarajevu. V hrvaški provinciji pa je vzniklo sedaj mnogo novih tednikov in dnevnikov. V Osijeku se nadalje izhaja »Hrvatski list«, ki je že prej zagovarjal stremeljenja prijateljev sedanega poglavarja Hrvatske dr. Pavelića. V Djakovu izdajajo list »Hrvatska odbrana«. »Hrvatski jedinstvo« izhaja v Varaždinu. V Banjaluki je začel izhajati tednik »Hrvatska krajina«, v Sarajevu pa dnevnik »Sarajevski hrvatski list«. V Karlovcu izhaja »Hrvatska sloboda«, v Sisku imajo »Hrvatske novine«, v Virovitici »Hrvatski tjednik«, »Za dom« pa je glasilo za politična, gospodarska in kulturna vprašanja, izhajajoče v Zagrebu.

KULTURNI OBZORNİK

Novo pojmovanje gledališča v Italiji

Znano je, da je doživelo gledališče v novi Italiji za čuda velik razmah ter da je iz zaprtih lož prešlo na prosto, pod sonce, da bi zajelo kar največ občinstva. Gledališče naj bo zopet izraz ljudskega mišljenja in namenjeno vsemu ljudstvu. Potujoča gledališča, velike simfonične prireditve na prostem, opere in množične igre se vsakega meseca ter nudi predvsem tujcem grandiozni pogled v rast duha in v povezanost nove gledališke umetnosti z vsem narodom. Pomnimo še, kakšen vpliv so napravile pred leti na ljubljanske izletnike gledališke igre pri sv. Justu v Trstu, kjer so na starem grajskem dvorišču tisoči lahko občudovali v najboljši zasedbi največje svetovne opere. O tem razmahu in načinu prikazovanja takih množičnih iger bomo še govorili, danes bi samo radi opozorili na teoretična načela te vrste gledališča, kakor jih podaja v svoji najnovejši knjigi »Il Teatro per il Popolo« znani strokovnjak Nicola de Piro.

Ta izhaja iz ugotovitve, da se v gledališču zrcalijo navade in običaji ljudstva. V gledališču se zato bolj kot v kateri koli umetnosti kaže duh dobe in običaji družbe, ne samo v vsebinski platiji iger, temveč še bolj po načinu prikazovanja. Zato je važno za ugotovitev razmerja med ljudstvom in gledališčem tudi to, kako in kje gledališče prikazuje svoje igrice. Tako vidimo, da so stari Grki igrali svoje tragedije v polkrožnih amfiteatru, Rimljani v prostoru, okrašenem s stebri, srednji vek na trgih pred gotičnimi cerkvami, v XVI. stoletju pa na knežjih dvorih. To bi bile štiri glavne dobe razvoja gledališča, kjer je za prostor odgovarjal notranjemu smislu igrakozov: grški tragediji, določeni po sili narave in zavesti višje božje odločitve; rimski komediji z že povsem človeškim pojmovanjem usode in množičnega življenja; srednjeveškemu misteriju, izrazu gotičske mrčnosti in zapletene filozofije z mistično težnjo po neskončnosti; ter končno italijanski renesančni komediji, ki je postala izvor celotne moderne dramatike s pritegnitvijo ljudskega proststva v antično pojmovanje ter je ustvarilo gledališče Shakespeara, Calderona, Lopeza, Moliera in Alfierija.

Vsaka teh dob ima tudi svoj poseben razvoj in način prikazovanja. Tako vidimo, da je grški, rimski in srednjeveški teater dajal svoje predstave na prostem: v grško-rimski dobi v amfiteatru, v srednjem veku pred cerkvami in na samostanskih dvoriščih, šele v četrti tu imenovani dobi se je gledališče počasi jelo zapirati vase najprej po knežjih dvorih in v dvoriščih ter dobivali značaj privilegija za eno kasto, pozneje pa se je zaprl v posebno zato zgrajeno gledališče, ki so s svojimi loži dobivala značaj salona in kamor so prihajali ljudje ne samo, da bi gledali, temveč da bi bili tudi gledani. Iz tega se vidi, da so se prejšnje tri velike dobe grupirale, kar se tiče predstav, ob misli na narod, glavnega junaka v življenju, temeljni element in glavni faktor v družbi, tudi v času, ko je vladala aristokracija, kajti tudi ta je bila izraz ljudske volje in je izražala v nekem smislu narod sam. Tako je v tem času gledališče izražalo tudi glavne posebnosti vsega naroda ter je bilo to gledališče v najglobljem smislu resnično narodno. Ker je govorilo množično, so pomnila tudi nekakšen ljudski zbor, narodni praznik na eni strani ter sporočilo narodu na drugi. Zato se je igralo samo na prostem.

Renesansa pa je to tesno zvezo z narodom prekinila ter gledališče potisnila v zaprto dvorišče in ga napravila za razvedrilo enega samega plemiškega razreda. Stoletja je gledališče to tudi ostalo, samo da je postalo po socialni revoluciji domena in razvedrilo meščanskega sloja. Od širokih ljudskih mas se je odrglo in se zaprlo v lastne stavbe z loži, kjer so ljudstvo pahili na »Ochsen-stand«. Tudi drama sama je izgubila stik z množičnimi ljudskimi gibanji ter namesto mističnih junaskih spevov podajala samo zabavno pripovedko. Epini element se je izgubil, ohranil se je deloma samo še v delih največjih dramatikov, kakor Shakespeara, Calderona, Lope de Vega, Moliera, Goetheja, Schillerja in Alfierija, ki so živeli med klasično in moderno ter tako dali dela, ki se lahko igrajo na prostem kakor tudi v zaprtih domovih. Naturalistična in veristična dramatika pa je popolnoma pretrgala stik z ljudskim čutenjem. Snov je bila samo še specifičen primer, zgodovnica, ki je zabavala samo še posameznike iz meščanskega stanu. Zato ta meščanski naturalizem pomeni tudi propad gledališča.

Ko tako razčleni razvoj gledališča v splošnem, ugotavlja, da je Italija edina zemlja na svetu, v kateri se danes stikajo v svojih gradbenih izrazitostih in oblikah vse štiri največje dobe gledališča, kar je gotovo vzpodbuda, opozorilo in možnost, da se narod vrne gledališču in gledališče narodu.

V vsej Italiji stoji namreč še sedaj antični amfiteatri (Sirakuze, Taormina) razvaline grških templjev, v katerih religioznih obredih ima gledališče sploh svoje počelo. Tu stoji še mnogi rimski amfiteatri (Pompeji, Ostia, Fiesole, Gubbio, Verona, Pulj, Aosta, Trst). Vsa Italija je polna srednjeveških cerkvenih trgov, močasnih prostorov pred cerkvami s srednjeveškim stebrovjem, še več pa ima renesančnih vrtov, palač in dvorcev. Vsak slog in vsaka doba gledališča je tu pustila svojo sled. Ne gre zato, da bi se igrala na primer antična igra na razvalinah antičnega templja brez resnične scene, kakor mora biti, temveč ti ostanki antike niso v Italiji mrtve razvaline, temveč se živo vračajo v pokrajino ter dajejo z ostanki normanske, romanske in krščanske kulture, gotičke, renesanse in baroka splošno občutek resnične živosti, ki danes zopet nastopa polnovečerno. Tako nudi pokrajina ozadje, ki ne bo samo zgodovinsko točno, temveč tudi umetniško sovpadla z prikazanim delom. Zato bi predstava na prostem morala v Italiji biti najbolj naravna in najbolj pogosta oblika gledališča.

Toda od sedaj ni bilo. Krivo je bilo predvsem to odlašanje gledališča od ljudstva ter notranje pojmovanje gledališča kot zabave za meščanstvo. Šele pred nekaj leti se je s splošnim gibanjem in narodnim preročim načel tudi ta problem gledališča, ki je v nekaj letih doživelo takšen uspeh, da ga esejist imenuje naravnost — tudež. Tudi Mussolini se zaveda vprašanja gledališča ter je rekel o njem: »Gledališče mora biti za ljudstvo, in tudi igra mora imeti širok obseg, kakor ga od nje terja narod. Če bodo skupinska čustva našla svoj dramatičen izraz, bodo tudi gledališčni prostori polni.« Kako pa se to novo gledališče v Italiji uveljavlja, bomo na podlagi zgoraj omenjene knjige poročali drugič.

Giacomo Puccini: »Madame Butterfly«

V torek, 6. t. m., je operno gledališče ponovilo drugo italijansko opero Giacoma Puccinija »Madame Butterfly«, ki spada med tri najuspešnejša dela skladateljeva. »Bohème«, »Tosca« in »Madame Butterfly« predstavljajo višek njegove stvariteljske moči. Vplivan po francoskem zgodnjem naturalizmu in opir na bogato tradicijo domače operne produkcije, je Puccini kot močan lirski in melodični ustvaril dela, ki nosijo svojstven slog. Puccini ljubi eksotiko, zato si je rad izbral tudi temu primerne tekste, kakor je »Madame Butterfly«. Vendar so njegova dela vedno ohranila značaj italijanskega genija. Kljub dramatičnim vzgledom, instrumentalnemu barvanju, ki se izraža kot odtok situacij, skrajnih poudarkov, psiholoških pojavov, čustvenih nastojen, se melodično nikdar ne zgubi, niti v recitativno zasnovanih mestih. S svojim melodičnim bogastvom, s svojo elementarno ritmično in svojo blestečo harmoniko je ustvaril umetnine, ki osvaja.

jajo. Puccini je nežen, a vendar dramatik, ki dramatski učinek na svojaki način izlije v glasbo, da dá glasbeni izraz mestoma silen vus.

Naslovno vlogo je pela ga. Zlata Gjungenac. Kakor v »Traviatu«, tako je tudi v tej predstavi izkazala visoke sposobnosti svojega umetniškega udejstvovanja. Njena oblikovalna moč je tudi v »Madame Butterfly« visoko nadpovprečna. Kadar koli nastopi v tej vlogi, vedno zanima in osvaja njena Butterfly, ki je dosledno izoblikovana in dognana. Boljše igre, ki zahteva ostre psihološke profilnosti za prepričevalen učinek, dosega eksotičnega vzdušja, nežnosti in nalivnosti, a vendar temperamentnih izbruhov, si pač ne moremo predstavljati. Ga. Gjungenac je tu dosegla do zdaj izmed vseh najboljšo in popolnoma prepričevalno postavitve. Le v začetku drugega dejanja je nekoliko izstopila iz svojega prepričljivega igralskega okvira. Glasovno pa je bila v tej predstavi bolj disponirana kot v nedeljo v Verdijevi »Traviatu«. Glasovno večja svežost je pripomogla k toplejši učinkovitosti muzikalnemu oblikovanju. V celoti, moram ugotoviti, je bila njena Butterfly dobra in zgrajena v odgovarjajoči psihološki danosti kakor tudi v muzikalni skladnosti. Visoko nad ostalimi je bila njena obojestranska interpretacija.

Pinkertona je pel namesto obolelega g. Francila g. Marčec, ki ni zadovoljil niti pevsko, niti igralsko. Hvale vredno je sicer, da je rešil s svojim nastopom predstavo, toda običajni kvaliteti naše operne produkcije ne odgovarja v težjih vlogah, kakor je ta. Njegov glas in sforsiranje, sunkovito petje ne odgovarja estetskim glasbenim zahtevam vprav te Puccinijeve opere. Uprava naj bi tega pevca ne silila več v take partije, ker je samo v škodo delu in predstavi. Nekaj tenorjev je v ansambli, ki bi z neprimerno boljšim uspehom rešili to vprašanje in zadrego. Ob tej priliki mi je prišlo na misel, da bi se radi zopet slišali g. Gostiča — če je le mogoče. Ostale vloge so bile običajno zasedene, le mesto g. Simončiča smo topot poslušali g. Rusa. Njegov nastop je bil dober, vendar v igri ne boljši od g. Simončiča. Omeniti moram še gospo Kogejovo v vlogi Suzuki, dalje g. Dolničarja in g. Janka, ki so dovolj dobro podali svoje vloge. Mešani zbor za odrom dober, moški intonirano nečist, ženski v prvem dejanju nekoliko razrahljan. Orkester pod g. Nikom Stritofom dovolj dober v igri in interpretaciji. V splošnem pa se mi zdi predstava še nekoliko razmajana, kar se tiče ansambla na odru. Morda je krivo temu naključje trepnete nerazpoložnosti. Sicer si pa želimo od Opere, da nadaljuje z rednim programom in nam nudi kaj novega v kratkem.

Zadnja iz Obrenovičeve rodovine umrla

Bern, 9. maja. Stefani: V Parizu je umrla, stara 82 let, bivša srbska kraljica Natalija, zadnja potomka rodovine Obrenovičev, katero so, kakor je znano, odstavili Karadževići.

Ljubiteljice živali

Neki newyorški list je ugotovil v posebni anketi med svojimi čitatelji, da je 92 odstotkov ne-ženjenih, nad 40 let starih Američank članjenih v društvu za nego živali. 95 odstotkov teh dam ima psa, 80 odstotkov pa še mačka.

Za vse v Nemčiji
izhajaloče časopise,
revije. Ilustracije Ltd.

sprejema naročnike za provinco Ljubljano po izrednih cenah z velikim popustom za trdsko SA

„ITALOPROPAGANDA“ MILANO

Romana Koch, Ljubljana, Slomškova 6
Informacije dnevno od 3—5 popoldne

Dr. Henrik Steska, univ. profesor:

Ustroj šolstva v Italiji

III.

Visokošolski študij, ki je vrh vsega šolstva, ima dvojen značaj, namenjen je na eni strani strokovni izobrazbi na najstrožji znanstveni podlagi, a na drugi strani služi visoke šole znanstvenemu raziskavanju. V tem smislu tudi nova »Carta della scuola« določa, da ima italijanska univerza ob visoki politični in moralni odgovornosti skrbeti za napredek vede in negovati ono znanstveno kulturo, ki je potrebna za opravljanje višje javne službe in višjih poklicev. Italijanska univerza obsega eno ali po navadi več fakultet. So to te fakultete:

1. za pravoznanstvo, za politične vede in za gospodarstvo in trgovino;
2. za historične vede (lettere) in čisto filozofijo ter za pedagogiko (magistero);
3. za medicino in kirurgijo ter za veterinarsko medicino;
4. za matematične in prirodoslovne vede pa za statistične, demografske in aktuarske (zavarovalnotehnične) vede;
5. za farmacijo;
6. za inženirstvo (civilno, industrijsko in ladijsko inženirstvo), za rudarsko inženirstvo in za industrijsko kemijo;
7. za arhitekturo in končeno
8. za zemljedelstvo (agrarja).

Študij na visokih šolah traja 4 do 6 let. Ne le iz liceja, marveč tudi iz višjih strokovnih šol (iz učiteljskih, iz tehničnih, komercialnih in iz profesionalnih institutov) je možen vstop na univerze, a sveda z nekimi omejitvami. Celo absolventi klasičnega liceja se smejo brez dopolnilnega izpita posvetiti le študiju historičnih ved in filozofije, pravoznanstva in političnih ved, absolventi znanstvenega liceja sploh ne morejo vstopiti na fakulteto za historične vede in filozofijo, a na fakulteto za pravoznanstvo, za politične vede in za gospodarstvo in trgovino pa le z dopolnilnim izpitom, pač pa brez omejitve na ostale fakultete. Iz tehničnega komercialnega instituta je dovoljen fakultetski študij gospodarstva in trgovine, dalje statističnih in zavarovalnotehničnih ved, potem študij političnih ved, toda za nazadnje imenovano stroko šele po opravljenem dodatnem izpitu. Absolventi raznih vrst profesionalnih institutov smejo po preteku petih let po dovršitvi srednje šole (scuola media), potem ko so dopolnilne izpite opravili, vpisati se na enih fakultetah in za one stroke, ki so v neki ožji zvezi z dotedanjim študijem v profesionalnem institutu. Učenci, ki so n. pr. posejali profesionalni institut obrtno-industrijskega tipa, se po izpolnitvi prej omenjenih pogojev morejo poprijeti študija industrijskega inženirstva, rudarskega inženirstva ali pa industrijske kemije na inženirski fakulteti kakor tudi študija kemije na fakulteti za matematične in prirodoslovne vede.

IV.

Ustroj šolstva za umetnosti se dokaj razlikuje od onega za ostalo strokovno izobrazbo. Pri drugih strokah se je ozirati pretežno na kvantitativne razlike obče nadarjenosti učencev in na posebno, z daljšim vežbanjem priljubljivo tehnično spretnost, pri šolah, namenjenih sistematskemu pouku raznoterih umetniških tehnik po načelih čiste umetnosti pa je v prvem redu upoštevati posebno prirojeno nadarjenost za posredne vrste umetniškega udejstvovanja. Zbog tega mora biti možen tudi prehod od nižjih umetniških šol na srednje in od teh na višje in končno tudi še na visoke šole za umetnost.

Učence, ki se hoče posvetiti likovnim umetnostim (artij figurative), more že v starosti 11 let po dovršitvi obče vzgojne delovne šole vstopiti v triletni začetni umetniški tečaj (corso di avviamento all'arte) ali v petletno umetniško šolo (scuola d'arte) ali pa kar v osemletno umetniški institut (istituto d'arte), toda po položitvi dopolnilnih izpitov je dovoljen tudi prestop iz začetnega umetniškega tečaja v višji letnik umetniške šole in od te v višji letnik umetniškega instituta. Začetni umetniški tečaj podaja prve osnove likovne umetnosti, umetniška šola seznanja gojence s tehnikami umetniške spretnosti, umetniški institut pa vzgaja mojstre umetnosti. Umetnik, ki je dovršil umetniški institut, more svoj študij tudi še nadaljevati, in sicer v dveletnem učiteljskem tečaju za risanje in dekorativno umetnost (corso di magistero per il disegno e l'arte applicata) ali v akademiji lepih umetnosti (Accademia di Belle arti) s štirimi letniki. Tečaj usposablja za poučevanje dotičnih strok, a akademija, v katero se po opravljenem sprejemnem izpitu sprejemajo le gojenci posebne nadarjenosti za slikarstvo in kiparstvo, skrbri za popolnejšo tehnično in duhovno izobrazbo v teh dveh panogah likovne umetnosti.

Učenci, ki so dovršili nižjo srednjo šolo in dokažejo svojo nadarjenost s sprejemnim izpitom, morejo vstopiti v umetniški licej (liceo artistico). Pouk traja pet let ter se pripravljajo učenci za nadaljevanje svojega študija na zgoraj omenjenem učiteljskem tečaju za risanje ali pa po opravljenih dopolnilnih izpitih za vstop v fakulteto za arhitekturo. Za glasbeno izobrazbo delovni šoli odrasle mladine, za vzgajanje orkestralnih godbenikov in glasbenih učiteljev se vzdržujejo glasbeni konservatoriji (Conservatorio di musica) s 6 do 10 letniki.

Triletna akademija dramatične umetnosti (Accademia d'arte drammatica) je namenjena izobrazbi igralcev in režiserjev v narodnem gledališču.

Upoštevaje posebne socialne naloge ženš so predpisi posebne ženske šolske zavode, ki duhovno pripravljajo mladenke za vodstvo domačega gospodinjstva in jih usposablja za pouk v materinskih šolah. So to ženska srednja šola s tremi letniki (scuola media femminile) in dveletno žensko učiteljsko (magistero femminile).

Najsi država, občine ali javnopravna telesa ali privatniki vzdržujejo razne vrste šol,

duh, ki preveva ves pouk od najnižjih do najvišjih šol je po vsej Italiji isti. Po fašističnem pojmovanju je država nekaj absolutnega, a poedinci in raznotere teritorialne in personalne skupine na državnem ozemlju se morajo v polni meri podvreči državi avtoriteti, a zlasti javnopravne edinice so pod trajnim nadzorom in gospodvom države ter so postale državni organi. To centralistično nazoranje pa vendar ne izključuje, da bi notranja ureditev šol in metode pouka ne upoštevale razlik mestnega in kmeškega življenja sploh in posebnih potreb poedinih krajin in večjih gospodarskih središč.

Anestezija s pomočjo elektrike

Dr. Jakovljevič s leningrajske univerze ter dr. Ramon z berlinske univerze sta začela zanimive poizkuse v centralnem laboratoriju ginekološke klinike. Poznane so vse nevednosti anestezije, katera se danes uporablja pri operacijah, a katera kaj rada izkiva nove komplikacije. Profesor Jakovljevič deluje sedaj na tem, da sploh opusti dosedanja kemična anestezija ter da jo zamenja z električno anestezijo.

Njegovi poizkusi, katere je nekaj časa vršil na zajcih, so dali najboljše rezultate. Nato je izvršil še dalje dva poizkusa na dveh svojih kolegih, kateri so istotako popolnoma uspeli. Kolega dr. Jakovljeviča sta izjavila, da nista čutila popolnoma nobenih bolečin, niti nista čutila nobenih posledic anestezije.

Vsa nova metoda obeh učenjakov sestoji v tem, da električna anestezija vpliva samo na živčni sistem, kar ne more izzvati nikakih fizioloških sprememb ali celo škodljivih posledic. Nova praksa električne anestezije obeta povzročiti v kirurški praksi pravi preobrat, zlasti bo pa blagodejno vplivala pri ginekoloških posegih, najbrže celo pri navadnih porodih!

—nik.

Zgodovina v fotografijah na Japonskem

Ob 2600 letnici japonske zgodovine so bile velike jubilejne slovesnosti po vseh delih dežele vzhajajočega sonca. Zveza japonskih fotografov je izdala svojim članom okle, naj se žrtvujejo in služijo dobri stvari. In res so japonski fotografi sestavili zbirko fotografij, ki prikazuje obsežen zgodovinski material, namreč vse večje zanimivosti tega časa na Japonskem. Tako je nastal zgodovinski dokument velike vrednosti. To zbirko smejo pogledati šele čez 1400 let, torej ob 4000 letnici japonske kraljevske rodovine. Zbirka je sestavljena iz 2600 slik, razdeljenih v več skupin: petdeset slik se skupno nalepi na eno stran v albumu, ki jih hranijo na več krajih v državi, da bi jih vsaj nekaj ostalo, če bi čas katere uničil. Edina tehnična težava za rešitev te naloge je bila, kako dobiti tak papir, ki bi za tako dolgo dobo ohranil nespremenjene fotografije. Priznani učenjaki in kemiki so se mesece in mesece mučili s poskusi, iznajti tak papir. Končno so le uspeli. Zbrane fotografije zbirke prikazujejo slike Tokia, Kušivara, Nagasakija, Simoda in mnogih drugih zgodovinskih ali svetih mest na Japonskem. Zbirka je spopolnjena še s posnetki iz Mandžurije in Kitajske.

»Astrologija« Friderika Velikega

Ko je Friderik Veliki I. 1763 uspešno končal sedemletno vojno, je poslal vladar vseh vernikov, cesar Mustafa III. posebnega poslanika v Berlin, da bi Frideriku čestital k tej sijajni zmagi. Pa še drugo nalogo je imel Mustafaov poslanec Resni Ahmed Efendi: od pruskega kralja naj si izposodi tri njegove astrologe, da bi s svojimi nasveti omogočili turškemu cesarju prav tako zmagovalne lahore, kakor so jo ovili Frideriku Velikemu okoli čela.

Friderik se je nasmehnil tako spošobno, da je upanje gosta narastlo. »Vaš cesarski gospodar ima prav,« je rekel Friderik Mustafinu poslanca. »Za zmago je bila važna neka formula, oziroma pravzaprav tri; kar ponesite jih v Turčijo, saj niso pretežke za vašo prtljago. Prva se glasi: »Uči se iz zgodovine in izkušev.« Druga: »Imej dobro oboroženo in številčno močno vojsko, ki se v mirnem času tako vadi, kakor da je vojna.« Tretja: »Imej polne žitnice in druge zaloge. To so, ekselencija, moji trije astrologi. Drugih nikoli nisem imel.«

Slovenci!

Pomagajte rojakom pri iskanju konj in raznih vozil!

Anekdota

Junija leta 1736 je bila poroka hčerke višjega dvorjanika cesarice Marije Terezije grofa Khevenhüllerja. Tudi cesarica Marija Terezija je počastila to svatbo z mladim sinom Jožefom. Po svatbenih obredih je bila velika ljudska veselica, plesali so narodne plesne in ples narodne pesmi, imeli zanimive igre itd. Imeli so tudi tombolo. Tisti gost, ki je zadel pri tomboli, je dobil živo kokoš. Žive kokoši so bile privezane poleg kurjih pečenek na bogato obloženih mizah. Ko sta bila ravno cesarica in Jožef blizu neke mize, je neka putka plaho gledala okoli sebe, nato pa je zlegla sveže jajce. Kmalu nato je prišla na dvor mlada dvorjanica in se je prišla cesarici predstaviti. Bila je silno plaša in boječa. Tedaj se skloni k cesarici Jožef in ji zašepeče na uho: »Prav tako je, kakor tista putka na gostiji.« Marija Terezija je komaj potlačila smeh in je bila z mladim dekletom še bolj prijazna, kakor navadno.

Nemško vojno poročilo

Berlin, 8. maja. Vrhovno poveljstvo nemške vojske poroča:

Naše podmornice, ki delujejo v severnem delu Atlantskega morja, so potopile sovražniku 29.950 ton trgovskega ladjstva.

Letala so nadaljevala v zadnji noči z uspešnimi napadi na angleška pristanišča. Uspešni in pomembni napadi na Liverpool in Hull so uničili pristaniške naprave ter napravili velike požare.

Drugi uspešni napadi so veljali Hartlepoolu, Middlesboroughu, Bristolu in Plymouthu. Bombna letala so potopila trgovsko ladjo od 12.000 ton ter hudo poškodovala drugi dve. Te ladje so bile del konvoja, ki je močno zastražen plul severovzhodno od Newquaya.

V teku 7. maja so naša lovska letala brez svojih izgub zbla devet Spitfireov. Daljnostrelno topništvo vojske je zanesljivo zadelo vojne objekte v doverškem pristanišču.

V Severni Afriki so bila močna zbiranja angleških čet blizu Tobruka razpršena po topniškem ognju nemškega ekspedicijskega zbora. Pri Sollumu so nemške polizvedovalne čete vdrle globoko proti jugu in vzhodu ter so pregnale sovražne izvidnice.

Letalstvo je pri Tobruku uničilo pomembne naprave za oskrbovanje ter je v tem pristanišču hudo poškodovalo dva parnika. Zadetki v polno so prisilili k molku eno sovražno protiletalsko baterijo.

Včeraj popoldne so bile spet uspešno bombardirane pristaniške naprave v La Valetti na Malti. Zadnje noč je sovražnik z malo letali metal bombe na severozahodno Nemčijo. V stanovanjskih delih Bremena so bile poškodovane hiše ter je bilo med civilnim prebivalstvom nekaj ljudi ubitih in ranjenih. Protiletalsko topništvo je zabilo tri sovražna letala.

Nemški listi o petletnici Italijanskega Imperija

Berlin, 9. maja. Rj. Veliki nemški dnevnik posevčajo danes svoje uvodnike peti obletnici ustanovitve italijanskega Imperija in pri tem ponavljajo besede proglasa, ki ga je dne 9. maja 1936 Duce naslovil na italijanski narod z zgodovinskega balkona Beneške palače. Listi opozarjajo pri tem na slavna dejanja vojne v Abesiniji in pravijo, da spadajo ti boji med najbolj slavna dejanja v moderni vojaški zgodovini.

»Völkischer Beobachter« piše, da Italija ne bo več ujeta v svoje morje. Italijanski narod je našel in še črpa svoje najbolj življenjske energije iz največjega genija svojega naroda, iz Duceja, ki je s fašistično idejo vedel dati stvarno politično obliko nacionalnim idealom. Razkril in izvedel pa jih je s čudovito sposobnostjo ustvarjalca. Dva naroda in ena vojna in ena skupna zmaga bodo jutri po sklenjenem miru oblikovali enotno fronto Italije in Nemčije, kajti duh velikih revolucij se bo prepaljal in naslajal na ustvarjalno in organizatorno sposobnost ter voljo dveh velikih narodov, za katere je bodočnost enaka gotovosti.

»Börsen Zeitung« piše, da se je italijanski narod zavedal, da si mora z orožjem tudi priboriti imperij in kako si ga je z orožjem tudi priboril. »Duce je hotel zblizati dam imperija z dnevom vojske. Danes ima Italijanska vojska dejansko slavno nalogo, da brani tiste zemlje in Mussolinijevi vojski jo branijo z vztrajnostjo in legendarno hrabrostjo. Dejstva govore in bodo govorila jasno in odkrito, bodisi v severni Afriki, bodisi v Abesiniji.

»Lokal Anzeiger« poveljuje junastvo italijanskih bojevnikov na vseh bojiščih in opominja, kako je sankcionistični spor dvignil Italijo in je danes dosegla svoj odločilni višek, to je v času, ko bo angleško nasilstvo za vedno izločeno iz Evrope. S tem prepričanjem se italijanski vojski zmagovito upirajo v vzhodni Afriki in si nabirajo slavo.

Hrvatski poslanik sprejet pri Hitlerju

Berlin, 8. maja. Hitler je v novi kanclerski palači v navzočnosti zunanjega ministra von Ribbentropa sprejel hrvatskega poslanika dr. Franka Benzona, ki mu je izročil svoje akreditive.

Bombardirana Anglija

Newyork, 9. maja. Rj. Dnevnik poroča, da je bilo sredi strašno bombardirano neko mesto na severni angleški obali. Prebivalstvo je moralo pomagati pri gašenju požarov in razrušenih je ogromno stavb, zlasti v industrijskem delu mesta.

Gibraltar izpraznjujejo

Madrid, 9. maja. Rj. Iz Gibraltarja se je izvedelo, da bodo od tam izselili še 2000 oseb. Včeraj pa je prebivalstvo ves dan protestiralo proti tej odredbi. Guverner je ukazal, da se ne sme izvažati angleška valuta v višini nad 100 funtov šterlingov.

Italijanščina brez učitelja

PETA LEKCIJA

Seznani se boste s svojimi zaimki.

S svojimi zaimki ni kar tako. Danes marsikdo pozablja, kaj je moje in kaj tvoje. Zato so svojini zaimki važne besede, ki jih je treba dobro poznati.

Podajam Vam jih najprej v pregledu:

Ednina

za moški spol

(ii) mio (míjo) — moj
tuo (túo) — tvoj
suo (súo) — njegov, njen
nostro (nóstro) — naš
vostro (vóstro) — vaš
loro (lóro) — njihov

Množina

za moški spol

(i) miei (míej) — moji
tuoi (túoj) — tvoji
suoi (súoj) — njegovi, njeni
nostri (nóstri) — naši
vostri (vóstri) — vaši
loro (lóro) — njihovi

Ednina

za ženski spol

(ia) mia (míja) — moja
tua (túja) — tvoja
sua (súja) — njegova, njena
nostra (nóstra) — naša
vostra (vóstra) — vaša
loro (lóro) — njihova

Množina

za ženski spol

(le) mie (míje) — moje
tue (túe) — tvoje
sue (súe) — njegove, njene
nostre (nóstre) — naše
vostre (vóstre) — vaše
loro (lóro) — njihove

O rabi svojilnih zaimkov pomnimo:

1. Navadno se rabijo s spolnikom: il mio libro, i miei amici.

2. Brez spolnika se rabijo neposredno pred sorodstvenimi imeni: mio padre, ne: il mio padre. Če pa stoji pred takim sorodstvenim imenom pridevnik, ali pa če je takšno ime v množini, je spolnik spet dopusten: il mio vecchio padre, i miei fratelli.

3. Občutne razlike med slovensko in italijansko rabo kaže svojilni zaimke, kadar ga rabimo s predmetom v 3. ali 4. sklonu:

imam	imam	ho il mio	libro
imam	hai il tuo		
imam	ha il suo		
imamo	abbiamo il nostro		
imate	avete il vostro		libri
imajo	hanno il loro		
imam	ho i miei		
imam	hai i tuoi		
imam	ha i suoi		libri
imamo	abbiamo i nostri		
imate	avete i vostri		
imajo	hanno i loro		

Slovenščina ohranja torej v takih primerih za vse osebe obliko svoj, svoja, svoje, medtem ko rabi Italijan za vsako osebo posebno obliko.

O svojilnih zaimkih bomo dodali jutri še nekaj opazk. Za nočjo končamo s ljubkim pregovorom, ki pove, kako nam je vsem »ljubo doma«:

Casa? mia, casa mia,
per piccina che tu sia?
tu mi? sémbrisi? una badia?.

1 hiša. — 2 per piccina che tu sia — če si še tako majhna. — 3 meni — 4 se zdiš — 5 opatija, samostan, v prenesenem pomenu: dom, kjer je polno blagostanja.

Bivša srbska kraljica Natalija umrla

Zdaj je v Parizu umrla kraljica Natalija, bila je žena srbskega kralja Milana, ki je vladal Srbiji od leta 1882 do leta 1889, ko je odstopil v korist svojega sina Aleksandra Obrenovića. Kralj Milan Obrenović je zaradi svojih napak moral odstopiti, potem ko je z dvora pregnal svojo plemenito ženo Natalijo. Natalijin in Milanov sin Aleksander Obrenović, zadnji svoje rodovine, je bil od srbskih zarotniških častnikov umorjen leta 1903, nakar je na prestol stopila srbska dinastija Kadjordjevičev s kraljem Petrom.

Kraljica Natalija Obrenovića pa je po smrti svojega moža in sina živela osamljena v Parizu, kjer je stopila v katoliško vero in nato v samostan.

Monopolna določila ostanejo

»Uradni list« v Rimu objavlja naslednji razglas Duceja Fašizma, prvega maršala cesarstva in poveljnika vseh čet:

Cl. 1. Služba glede soli, tobaka, vžigalic, cigaretnega papirja, avtomatičnih vžigalnikov in kreslinih kamenkov v ozemljih, ki so prej tvorili del bivše Kraljevine Jugoslavije in Grčije, pa so sedaj zasedeni po Italijanski Oboroženi sili, bo opravljana provizorično po upravi državnih monopolov, ki jo bo izvajala z avtonomno upravo na osnovi navodil Civilnih komisarijev, pod katerimi je zasedeni civilno ozemlje. Norme za tako upravo bodo izdane po posameznih Civilnih komisarijih v sporazumu z Ministrstvom financ.

Cl. 2. Pričujoči razglas je bil objavljen v »Uradnem listu« kraljevine in v zasedenem ozemlju z nabitjem na občinskih deskah, za kar naj skrbijo Civilni Komisariji in stopi v veljavo dan po objavi v »Uradnem listu«.

Curacao — holandski kolonijski otok

Curacao je oddaljen kakih 70 km od severne obale južnoameriške države Venezuele in ta otok je najvažnejši med šestimi malimi holandskimi otoki na robu Karibijskega morja. V Evropi je ime Curacao znano po likerju tega imena. Vendar tega likerja že zdavnaj ni več izdelujejo iz lupin grenkih oranž, ki so rastle nekoč na Curacao. Te oranže so že zdavnaj presajene v Malago — in liker iz njih ne izdelujejo na otoku Curacao, marveč na Holandskem. Curacao, ves pust in skoraj brezupno gol, vsebuje drugačno plat trgovske sveta, ki ni manj zanimiva, nikakor, marveč je eden najzanimivejših in realnih »čudežnih otokov« iz tropskega sveta te dobe. Curacaova vsebina je: petroleji! In posetnica tega otoka ima le štiri črke in sicer: »C. P. I. M.« To pomeni: »Curacaovska petrolejska industrija Maašapije in je poglavitni založnik petrolejskega trsta »Royal Dutch-Shell«, na tej petroleja lačni zemlji.

Curacao je majhen otok, ki meri po dolgem 50 km, v širino pa 10 km in izlaska ga v eni uri prevoziš podolgem in počez in ves čas po pranih cestah med petrolejskimi sodi in velikanskimi zaprašenimi kaktėjami in med množico zamorcev. Jako zanimiva je podoba otoka z morja, ko vidiš čudne, čez otok preprežene trioglate gore, ki sličejo plavutim morskemu volku. Pred 200 leti je bil Curacao majhen tropski raj. Ta otok je vprav zgled za to, kako more grabežljiva človeška roka v kratki dobi spremeniti raj v puščavo s kaktėjimi bodicami. V poročilih raziskovalca De Ojeda so navedeni neizmerni gozdovi v notranosti tega otoka in gozdovi palmovih dreves na obalah. Španci, ki so v 16. stoletju zasedli otok, so ko izsekali dragocene gozdove, ne da bi jih spet obnovili. V 100 letih so ta otok vprav do golega elekli. Ko so ga nato osvojili Holandci, so dobili samo še gole gore in borne ostanke palmovih gozdičev, ki so jih posekali in nasadili skladnori trs. Usoda otoka Curacaoa se je zaokrožila: Prej je imel veliko dežja in zato mnogo rastlinstva, potem pa se je zaradi golote zemlje moča zmanjšala. Nastajale so le maloštevilne plohe, ki so odnašale črno prst za rast, in polagoma dežja sploh ni bilo več. Redke obrežne rastline so shirale, viharji in valovi so odnašali še poslednji konček zemlje, ostala je le pustinja. Potem so prišle kaktėje, ki so se neizmerno razmnožile, tako da so zdaj na otoku pravi pravcati gozdovi kaktėje vseh velikosti in vrst.

Curacao je obubožal, tako je obubožal, da ga je dala Anglija leta 1814. Holandski nazaj, ko ga je bila sedem let prej vzela Holandski. Otok

se je kakor že — preživljal z uporabo kaktėje. Odkrili so pa tudi fosfatovo goro Neuport, ki je nekaj časa dajala nekaj izkupička; dalje se je siromašno preonežavljalo s kupčijami med Venezuelo in Zah. Indijo, s tihotapstvom orožja in s pridobivanjem morske soli. — Toda vse to ni nujalo pravega življenja, in Holandska ni imela nobenega veselja s svojo kolonijo.

Tudi zdaj ne bi bilo nič bolje na tem otoku, če bi ne bili 1. 1906 inženirji Kraljevske petrolejske družbe (Royal-Dutch-Shell) pri svojem iskanju petroleja v venezuelski laguni Maracaibo, slučajno odkrili enega največjih najdišč petroleja na svetu vprav na otoku Curacao. Družba Royal-Dutch-Shell je holandsko angleška družba, a laguna Maracaibo je zaradi peščenosti nepristopna večjim ladjam. Družba je bila že v skrbih za varno oporišče petrolejskih tankov, saj je bila Venezuela kot »dežela stotih revolucij« precej neprimerna za to. Tako je bila vsa zadeva z otokom Curacaoom silajno rešena — in Shell, Holandska in Curacao so se na mah oddahnili. Venezuela daje na leto približno desetino vse petrolejske proizvodnje na svetu, krog 28 milijonov ton, a Curacao je zdaj pač tisti kraj, odkoder izvozijo največ »tekočega zlata« na svetu. V mestu Emmastad na Curacao je največja rafinerija; v zalivu Curacao je največja postojanka »kurilnega olja« tudi za največje ladje, ki vozijo skozi Panamski kanal. Na leto se ustavi v Curacao zaradi preskrbi z gorivom 6000 ladij z več ko 20 milijoni tonami. — Nekdanji nebojžljivi otoček se je torej visoko povzpeli.

Že koj v začetku otoka, v zalivu Sv. Ane, kjer je na majhnem polotoku Emmastad z rafinerijo, je videti, kako je otok zares napredoval. Pred teboj se grmadijo petrolejski tanki drug vrhu drugega; to so velikanske posode, ki so že od daleč videti kakor trdnjave iz srebra, trdnjave modernega kapitalizma in že na daleč se svetijo črke imena: Shell. »Queen Emmac«, dolgi pontonski most, je dvignjen. V dolgi procesiji se vleče pol ducata ploščatih vlačilcev skozi zaliv; med dimniki vzhirajo črne zastave mla. Medtem ko sledimo petrolejske tanke, se nam odkrije svet čudovitih nasprotij: Willemstad je na desni, to je stara luka s strelnimi linami in izračastimi topi, dalje vidiš sanjavo pročelje guvernerjeve palače, nato živahno, pisano obrežno stran staroholandskih poslopij, ki bi mogla prav tako stati v evropski Holandski. Zadaž za Willemstadom je pristanišče s kitajskimi in indijskimi bazarji in judovskimi štacunami starih predmetov, in še dalje hrupni zamorski svet. Mimo vsega tega pa se še oglašajo zvonovi cerkva kakor v Amsterdamu, a v ozadiju štrli trdnjava Nassau s skalnatim orlovskim nosom v nebo. Ob strani le Otrabanda, bivaljske zamorcev, z barakami in hudimi pogledi. Curacao ima nekako 50.000 prebivalcev, večidel zamorcev in mečance. Polovica prebivalstva se preživlja s petrolejem, druga polovica pa s temi, ki se preživljajo s petrolejem...

Emmastad, »Isaac« ga nazivajo domačini, je seveda poglavitno žarišče na otoku. Jako pre-

pričevalen je pogled s Otrabande na velikansko čistilnico. To je skoraj nepregleden vrvež samih sodov, jeklenega ograjda, visokih dimnikov, kotlov; to je prava pravcata uresničena fantazija petrolejske industrije. Surovo nafto, ki lo neprestano dovajajo, čistijo tu in predelavajo. Kar 88 petrolejskih ladij, sleherni po 3000 ton vsebine, je nenehoma v službi: v petih urah naložijo v Maracaibu nafto, 24 ur plovejo proti Curacaou in spet v 5 urah izpraznijo svoje zaloge v Emmastadu — in se spet vrnejo v Maracaibo. Po 25.000 ton nafto dovajajo semkaj vsak dan. Proizvajajo pa: bencin za avtomobile, gorilno olje za ladje, Dieselovo olje, petrolej, mazilno olje, katran itd. Zaposlenih je 5000 delavcev in uslužbencev. Uradniki, ki so belokožni, bivajo v svojem delu mesta, imajo elektriko, šole, cerkev, klub, športna zabavišča in kakih 300 enodružinskih bungalovov. Naložena glavnica tega svetovnega podjetja obsega okrog 15 milijard dinarjev...

Po vsem tem ni čudno, če je otok Curacao vprav v tem času izzval jako živo zanimanje tozadevnih držav v Evropi.

Skrivnostno plemo v severozahodni Indiji

Na severozahodni meji Indije, v deželi ipijskega fakirja, živi nevarno in bojevito plemo Patana, ki prizadeva mnoge nevesčnosti angleškimi gospodarjem. Patanci imajo v svojem rodovniku nekaj edinstvenega.

Patanci sami trdijo, da so njihovi pradedje pred davnim časom prišli v Indijo iz Sibirije, da je bil njihov praded nek kralj Daul in da je sam Mohamed osebnost preiskal njihov rodovnik in dognal, da je ta rodovnik točen. Običaji in imena iz prvotnega življenja tega plemena so se do danes ohranili. Ohranjeni so v najčudnejših oblikah. Njihova lakomnost se izživlja v lovu za zlatom, njihova krvoločnost in razdiralni fanatizem nimata para na svetu. Polne so ga patanske pripovedke in legende.

Kakor vsi orientalc, so tudi Patanci zelo gostoljubni. Pravijo, da so se navzeli gostoljublja od drugih plemen v Siriji in Arabiji. Toda ta gostoljubnost je dvorezni meč. Tujca res ljubeznivo sprejmejo in mu postrežejo, ko pa zapusti njihovo kolibo ali šotor, da bi šel naprej, ga ubijejo in oropajo.

Po tradiciji in stari navadi so Patanci rojeni roparji in razbojniki. Kadar pride na svet fant, izstrelijo dva strela in mati prisrčno prosi Alaha, da bi ustvaril iz novorojenčka velikega, spretnega in uspešnega roparja, ki bo branil pravice svoje rodbine in povečal njeno bogastvo.

Obramba rodbinskih pravic in njene časti je v glavnem v izvrševanju krvne osvete, ki strahno besni med Patanci in je že cele rodove izkoreninila. Pod nekimi okoliščinami je krvna osveta v veljavi celo med bratanci. Delajo ženske, moški se pečajo le s krvno osveto in roparjem, če se ravno ne vojskujejo s kakim zunanjim sovražnikom.

Slonova koža in slonovo srce

Vsi vemo, da ima slon zelo debelo kožo. Celov pregovor je prišla slonova koža pri nas, kjer slon sploh ne živi, ampak ga lahko vidimo le po menezarijah, pa vendar čestokrat rečemo o kom, da ima »kot slon debelo kožo«. Sedaj so spoznali pri slonu poleg debele kože še neko drugo posebno lastnost. Ta se tiče slonovega srca. Kadar je slon miren, mu udari žila največ 25 krat na minuto. Pa tudi takrat, ko je razjarjen, da, ko je najbolj razjarjen, mu udari srce največ 36 krat na minuto. To spoznanje popolnoma potrjuje že preje dognano izkustvo v živalskem svetu, da je bitje srca v obratnem sorazmerju z velikostjo živalskega telesa. Čim manjša je žival, tem pogostejše ji bije srce in obratno, čim večja je, tem redkejša srčne utripe ima.

Iz Amerike...

Pred nekim znanim čikaškim klubom stoji lep avtomobil. V avtomobilu sedi šofer in ga čuva pred tatovi. Šofer je pravkar hotel prižgati cigareto, ko se mu je približal elegantni gospod z angleško kapo in pismom v roki. Pismo je dal šoferju in mu dostojanstveno naročil: »Izročite to pismo takoj vašemu gospodarju! Šofer je ubogal. Vstal je, odšel v klub in izročil pismo gospodarju, kakor mu je bilo naročeno. Gospodar je pismo odprl in z začudenjem bral: »Če bo uspelo, dobro; če ne bo uspelo, tudi dobro.« — »Kaj to pomeni?«, vpraša gospodar šoferja in mu da pismo, naj ga prečita. Šofer bere, nato pa kakor z oljem namazan blisk šine proti vratom, pogleda hitro na ulico, in dih mu je zastal... Takoj je bil pri gospodarju.

»Kaj je torej s tem?«, vpraša gospodar.

»Uspelo je!«

»Kaj je uspelo?«

»Avtomobil je ukraden,« pravi žalostno šofer.

Skok s padobranom z medicinskega stališča

Z razvojem aviacije dobiva skok s padalom ali padobranom, kot tudi imenujemo napravo za skakanje iz aeroplana, vse večji pomen, in to ne samo v mejah vojnih spretnosti. Že sedaj se padala poslužujejo tudi zdravniki za hitro pomoč, kjer je pristajanje letal težko ali pa sploh nemogoče. V Sovjetski zvezi, kjer je skakanje s padalom postal že narodni šport, vadijo skakanje že zdravniki in zdravnice, deloma zato, da študirajo fiziološke pojave ali pa tudi zato, da bodo pripravljeni za svojo poznejšo službo.

Od ljudi, ki skačejo, se zahteva ne samo duševne priprave, temveč tudi telesne spretnosti. Skok s padalom kot tudi letenje sploh, ne prisili samo pljušč za hitrejšo dihanje, temveč tudi srce za hitrejšo utripi. Dihanje otežuje pritisk vetra, pomanjkanje kisline in vibracija. Kroženje krvi je odvisno od mnogih faktorjev, s katerimi se lahko bori le človek z zdravim krvotokom, nikdar pa človek s srčnimi motnjami ali z razširjeno veno.

Vse večja brzina letenja povečava delavnost srca ter izliva maksimalni pritisk krvi zaradi vse večjega pritiska zraka. Tudi duševna razburjenost, kot je n. pr. znana »mrzlica starost« tik pred poletom ali skokom, povzroča dilatacijo arterij in povečanje krvnega pritiska. Močno brenčanje zraka še povečava brzino in jakost pulsa. Znižanje temperature v višjih plasteh zraka povzroča neenakomerno razdelitev krvi po telesu. Tip padala, katerega se sedaj največ poslužujejo, se prilevstvi na ledju. Odpira se na ta način, da se potegne za vrvice, s katero je zvezano, tako, da je lahko razliti, kdaj naj se padalo odpre, to je, da se brzina

padajočega telesa zmanjša, ker je v začetku skoka veliko večja zaradi brzine sodobnih letal. Pritisk je pa pri podpiranju padala še vedno zelo velik, najhujši je okoli prednjega in zadnjega dela telesa.

Največjo pazljivost zahteva specialni skok s padalom, to je, da se padalo odpre šele tedaj, ko telo že nekaj časa prosto pada, a se padalo odpre šele nekaj sto metrov nad zemljo. Povprečneje ocenjuje pri tem največ psihološko dejstvo, t. j. prisotnost duha, a zdravnik zanimal pri tem največ fiziološko dejstvo: ali more sploh človek že v padcu potegniti za vrvice, ko je preletel v prostem padu že določeno pot. Na to vprašanje odgovarja zdravnik dr. F. A. Weiss pozitivno, ker končna brzina telesa v prostem padcu že po 200—300 m po skoku znaša 50—60 metrov na sekundo. Pri pritisku nagromadenega zraka ni zavirano še tako niti dihanje niti ni posebno oteženo cirkuliranje krvi. Tudi povečanje zračnega pritiska v nižjih plasteh ni škodljivo, niti iz višine 7000 m v 10 sekundah, seveda v kolikor ni moten v izenačenju pritiska med želno in ušesno votlino na eni in na drugi strani. Lahko nastanejo nepremagljive bolečine tudi pri ljudeh, ki so močne volje ter jim tako vzamejo vsako voljo za kakršen koli gib.

Končna brzina padanja s padobranom ni večja kot 5 metrov na sekundo ter tako ustreza skoku iz 1 in pol metra višine. Če ni povečana brzina padanja z vetrom, ne otežkoča preveč krvnega obtoka. Znani pa so skoki, pri katerih je odprl padalo padalo šele po 2000 metrih prostega padanja. Za te skoke so potrebni seveda posebni psihološki napori in posebne sposobnosti. — Nik.

Srečo moraš imeti

Nekateri ljudje imajo večno smolo v življenju. Komaj se izmotajo iz ene zadrege, so že v drugi. So pa zopet drugi ljudje, ki jih sreča redko zapusti. Tudi tam, kjer bi bilo gotovo po nas, se rešijo.

Tako je bilo v New Yorku z nekim čistilec svetilnik. Mož je pri čiščenju svetilnik padel med tračnice tik pri odhodu nekega vlaka. Nihče tega ni opazil. Čistilec je zgubil zavest in obležal med tračnicami. Pet ekspresnih vlakov je drvelo preko njega. Ko je prišel k zavesti, so ga šele zagledali in na srečo spoznali, da se mu ni prav nič pripetilo.

Ni manj sreče ni imel snafleec šip, ki je opravljal kaj težavno in nevarno delo: čistil je zunanje šipe v nebotičnikih. Nekega dne se je snafleec vrv za katero je bil pripet in mož je strmoglavil iz desetega nadstropja v globino. Pa se na srečo vendar ni zgodilo to, kar bi človek pri kateri padcu navadno pričakoval. Čistilec ni obležal z razbitimi udi na tleh, marveč je obližal na vozu, naloženem s svežimi kožami. Kože so bile mehke in so delovale kakor pero. Niti ramena ali noge si ni izpahnil, prav nič se mu ni pripetilo. Povrnili se je nazaj na delo, samo bolj pazljiv je bil od tega dne.

Pripovedujejo tudi o nekem priletnem gospodu, ki je padel z dvanaestega nadstropja v nekem nebotičniku. Ko je gledal skozi okno, ga je radovednost zapeljala, da se je preveč sklonil navzven in padel skozi okno. Med osmim in devetim nadstropjem pa se je ujel v žične napeljavice, ki so močno zanihale in se pretrgale, vendar so zadržale hitrost padca ter mu dale drugo smer. Gospod je namreč padel v precejšnji loži na balkon sedmega nadstropja. Dobil je samo majhne poškodbe in prestrašil se je, sicer pa se mu ni nič hudega pripetilo.

Pri nekem petrolejskem vrelcu je nastala strahovita eksplozija. Nekega delavca, ki je bil v bližini, je vrglo 25 metrov visoko. Vsi, ki so ta prizor videli, so že mislili, da je po njem. Ko pa je padel navzdol, se je s hladnim pasom obesil na kljuko nekega žerjave in obvisel na njem, dokler ga niso rešili.

Uši pobijajo same sebe

V svetovni vojni so nemške čete utrpeli veliko škodo v poljskih pokrajinah zaradi zahrbtnosti, v mnogih primerih smrtonosne bolezni, ki jo poznamo z imenom pegasti legar. Ko je bila nemška posadka odšla iz teh pokrajin, je nastala pozimi leta 1919 iz te bolezni prava pravcata kuga. Takrat je bilo četrt milijona ljudi ogroženih po tej epidemiji. Tudi v sedanji vojni so se splošne pojavitve znaki vedno česčih primerov pegastega legarja. Sanitetne oblasti nemške oborožene sile so ga začele z zmeraj bolj ostrimi ukrepi pobijati. Ker prenaša to bolezen predvsem in samo uš v obleki (zgvanina uš), so začeli na debelo uničevati uši poljskega in judovskega prebivalstva. S tem se je posrečilo, tako na primer v Varšavi, navzlic temu, da je prihajalo tja več in več ljudi, da se je število bolezenskih primerov znižalo tako, da je bilo celo manjše kot v času pred vojno.

Uši in z njimi pegasti legar uspevajo najbolje v umazaniji. Zatorej pripada 92 odstotkov vseh tozadevskih bolnikov judovskemu prebivalstvu, ki živi v nepopolno nehygieničnih razmerah. Ker so pa Judje že stoletja »znani« s to boleznijo, so pa tudi precej nesprijemljivi (imuni) zanje. Medtem ko drugi odtodni ljudje, ki niso Judje, pa imajo pegasti legar, umirajo za to boleznijo v 60–70 primerih od sto bolnih, a če so stari več kot 45 let, jih umrje celo po 90 od sto, pa umrje pri Judih od 100 bolnikov komaj deset.

Nadzorstvo nad to boleznijo je čim najstrožje. Kdor koli dobi pegasti legar, je pod strogo kaznijo dolžan, da se takoj prijavi. Bolniki so povsem ločeni od ostalega sveta in tudi stanovanjci dotične hiše so več tednov v karanteni. Nemška zdravstvena služba se pa ne zadovoljuje le z omejevanjem te kuge s pobijanjem uši, marveč se vneto bavi z izdelavo učinkovitega cepiva, da bi postali tisti, ki so z njim cepljeni, povsem nesprijemljivi (imuni) za pegasti legar. Vsa tozadevna raziskovalna in preiskovalna dela se izvajajo v državnem higienskem zavodu v Varšavi. Skoraj segavo-posmehljivo je slišati, da je vprav uš, ki je nositeljica in prenašalka pegastega legarja, tisto sredstvo, ki mora človeku dajati potrebno cepivo in se zato tako rekoč samo sebe pobija.

V posebnem zavodnem laboratoriju vbrizgajo (po že prej znanem postopku) in po neskončno natančnem ravnanju posebno »zlahanim« ušem pol povečevalnim steklom bakterije pegastega legarja v debelo črevo. V črevesu uši si bolezenske kuge tako naglo pomnožijo. Čez nekaj časa uš odpro, inficirano črevo vzevamo ven in usmrtijo kolonijo bakterij. Učinek njihovega bolezenskega strupa pa s tem ni popoln.

F. S. Finžgar

Pod svobodnim soncem

Povest davnih dedov

183.

185.

184.

186.

183.
Drugi dan je Izток na vežbališču poklical k sebi starega Slovena — vojaka in mu rekel: »Dnevi mojega bivanja v Bizancu so seštet. Odrinemo prav gotovo tekom osmih dni.«

184.
Točno ob enajstih je prijezdil magister equitum in prebral kraljevski razglas: »V imenu despota, zmagovalca narodov, imperatorja zemlje in morja... Izток, ki se poslej ne nazivlje več barbarski, temveč po naše Orijon, je od danes magister peditum!« Nato je Azbad odjezdil.

185.
Izток si misli: »Prevara... Samo prevara. Epafrodit ima prav, naj ne verjamem carici.«

186.
Še tistega večera je javil Azbad despotu: »Imenoval sem ga! Teodora: »In sedaj pazi nanj, išči priliko ter ga pripelji v mojo temnico!«

noma uničen, vendar je tako oslabiljen, da se v človeku, ki ga cepijo s tem cepivom, razvije dovolj protistrupov, ki ga za dalj časa obvarujejo pegastega legarja. Kakih 150 uši je treba za cepivo, ki zadošča za enega človeka. Pri tem pripravljanju cepiva so težkoče zlasti s prehrano inficiranih uši. Ker se more to zgoditi samo s človeško krvjo, so ljudje, ki si dajo nase take uši, zmeraj v nevarnosti, da zbolijo za pegastim legarjem. Za to so uporabni le tisti ljudje, ki so to bolezen že nekoč prestali in so zato imuni zanje.

Težkoče, ki jih imajo s tem jako učinkovitim in zanesljivim zdravljenjem, so privedle do tega, da so v higienskem zavodu v Varšavi začeli uporabljati še drugačen način. Ta način temelji na možnosti, da je moči pridobivati s cepljenjem rumenjaka oplojenih kurjih jajc primerno razmnoževalno snov za proizvajanje večjih množin čistega cepiva. Ti poskusi pa še niso dokončno dognani.

Krastavost sadnega drevja

Krastavost je najnevarnejša in najpogostejša bolezen, na katero naletimo v sadovnjakih. Krastavost napada mlade plodove, pa tudi listje in včasih celo mlade veje. Na listju se pojavljajo okrogle pege, ki polagoma pokrijejo celo površino listov in povzročijo pregodnje odpadanje listja. Na vejah se kaže krastavost v obliki okroglih vdrtin liki tvor. Tisti deli na vejah potem odmro. Najpogostejša pa je ta bolezen na sadežih. Na mladih ali na pol zrelih sadežih se pokažejo zelenkaste kraste ali temne pege, ki se potem razrastejo v velike razpokane kraste na jabolkih ali na hruškah. Krastavo jabolko ali hruška zgubi s tem skoraj vso svojo vrednost. Ne moreš ga več prodati. Le za sadjevec je še morda uporabljivo. To bolezen povzroča gliva fuseladium dendriticum funk, pri hruškah fuseladium pirinum funk. Proti tej bolezni se borimo najenostavneje tako, da napadene veje odžagamo in jih skurimo s sadjem vred. Tla pod debelom moramo prekopati, listje pa pograbiti in skuriti. Priporočljivo sredstvo je tudi škropljenje z modro galico in apnom (2 kg modre galice ter 3 kg apna na 100 litrov vode), in to: preden se poganjki na drevju razpočijo, nato neposredno vreden začne drevje evesti in ko odvede. V suhih letih zadošča trikratno škropljenje na leto. Dober in priporočljiv je tudi nosprasen, karbolineum pa ni za letni čas, ampak ga uporabljamo le pozimi.

Mali oglasi

V malih oglasih velja vsaka beseda 1 din; tenitovanjski oglasi 1 din. Debele tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglas 15 din. - Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. - Pri oglasih reklamnega značaja se računajo enokolonka, 8 mm vsakega sedmice vrstica po 3 din. - Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe

Dobe:

Hišna pomočnica

do 30 let starosti, vajena kuhe in vseh drugih del, dobi dobro službo k mali družini v Ljubljani. Ponudbe na upravo »Slov.« pod »Pridna in vestna« št. 7005.

Službe

Istejo:

Uradnik

z 20 letno prakso v bančnih in trgovskih poslih s perfektnim znanjem knjigovodstva ter italijanske in nemške korespondence, išče namestitve. — Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Sposobnost« 6966.

Knjigovodska

in bilančna dela pri trgovinah — tudi posamezne ure — prevzamem. Ponudbe na upravo »Slov.« pod »Bilanci« 6967.

Inženier

z dolgoletno gradbeno prakso, išče kakršno koli trajno ali začasno zaposlitev. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Zaposlitev«.

Stanovanja

Istejo:

Trisobno stanovanje

z vsemi pritlikalnimi in vrtom, na Mirju ali okolici — iščem. Naslov v upravi »Slovenca« 6954.

Poizvedbe

za živali

Iščem konja »Simel«

sivega, št. 1512. — Ignac Levec, vas Pristava 4, Mengeš.

Vsem županstvom

in privatnikom! Za konja fuksa, ki sliži na »Sargo« (153/173—1933), z žigom št. 346, oddanega 3. aprila na Jelčje 8, bateriji, plačam najditelju 1000 din nagrade. Avgust Rode, Suhadole 22, D. Komenda, okr. Kamnik.

2000 din nagrade dam

kdor mi pripelje črno kobilo, z belo zvezdo ter opremo, katere je bila vzeta 6. aprila od 125. art. diviz. v Dravljah ter bila po poročilu razpuščena v Mokrem polju pri Novem mestu. Visoka 170, obseg 182 cm, stara 8 let. Izidor Florjančič, Dravljice, Vodnikova 265, Ljubljana.

Iščem konja fuksa

star 10 do 12 let, ozkih prs, na glavi ima veliko zvezdo, trebušast, na trebuhu ima od štrang oddrgnjeno dlako, če na lažno teče, kreše z zadnjimi desno nogo ob tla. Sporočila proti primerni nagradi na Zaje Aloyziji, Izanska cesta 121, Ljubljana.

Iščem dva konja:

fuksa, star 13 let, velika lisa na čelu, zadnja noga v bincju bela, žig 80, oddan pri Sv. Duhu. — Kobilo pramo, z zvezdico na čelu, staro 8 let, žig 27, oddana v Boh. Bell. Sporočiti proti nagradi: Mohorič, Ljubljana, Cesta na Rožnik 13.

1000 din nagrade dobi

kdor mi pripelje konja fuksa z belo liso na glavi, nad plečem rahla vzboklina, srednje velik, star 12 let, žig 3075. — Mlakar Alojz, Igavas 34, občina Stari trg-Lož.

Čitajte in širite »Slovenca«!

Kupimo

Vsakovrstno zlato briljante in srebro kupuje po najvišjih cenah

A. Božič, Ljubljana
Františkanska ulica 8

Bolniški voz za sedeti
kupim. Cenjene ponudbe na upr. »Slovenca« pod »Voz« 6994.

Pouk

Podučujem italijanščino pomeni — tudi na dom. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Poduk« 6968.

Razno

Monograme za robce in perilo, gumbe, gumbice, entel, ažu, predtisk izvršimo takoj. Tamburiranje oblek, vezanje perila. Matek & Mikeš
Ljubljana, Františkanska ulica nasproti hotela Union

Ranobran

za mazanje večjih ran na drevju. — Ing. Prezelj, Ljubljana, Wolfova ulica 3-I, tel. 34-73.

Mravlje

100% uničujoče sredstvo sestavi: Inž. Prezelj, Ljubljana, Wolfova 3-I, tel. 34-73.

Green:

12

Luč in tema

»Njegova smrt mora biti torej za vas težak udarec!«

»Tako je!«

»Dovolj težak, da padete v nezavest pri pogledu na njegovo truplo.«

Eleonora je nemo prikimala. »In vendar se zdi, da ste bili pripravljeni na to?«

»Pripravljena?«

»Služinčad je dejala, da ste bili zelo vznemirjeni, ko ni prišel vaš ujec k zajtrku.«

»Služinčad?« Kakor bi se ji bil jezik pripeljal na nebo, ona mu ni mogla odgovoriti.

»Ko ste stopila v knjižnico, ste bila zelo blede.«

Ali je pričela slutiti, da se je porodil sum na njo v duhu tega človeka, ki je tu napada z vprašanji? Tako razburjena je nism še nikdar videl. A če je prav v njej vladalo takšno čustvo, ni moglo to dolgo trajati. Z grozo se je obvladovala, da bi prišla do mirne besede.

»To vendar ni nič nenavadnega,« je zamahnila z roko; »moj ujec je bil zelo točen človek in najmanjša sprememba v njegovih navadah je nas vselej vznemirila.«

»Vi ste se torej vznemirili?«

»Do neke gotove meje.«

»Kdo vodi nadzorovanje v sobah vašega ujca, gospica Leavenworth?«

»Jaz, gospod!«

»Potem vam je gotovo znana toaletna mizica v spalnici, katera ima predal?«

»Seveda.«

»Kdaj ste zadnjič odprli mizico?«

»Včeraj,« se je stresla.

»Ob kateri uri?«

»Opoldne, kolikor se spominjam.«

»Ali je ležal njegov revolver na svojem mestu?«

»Mislim da, a na to nisem pazila.«

»Ali ste obrnili ključ, ko ste zaprli predal?«

»Da.«

»Ali ste vzeli ključ?«

»Ne, gospod.«

»Gospica Leavenworth! Revolver leži pred vami na mizi, kar ste mogoče že opazili. Izvolite ga pogledati.« In prijel je orožje ter ga ji podal.

Če bi bil imel namen s tem postopanjem jo oplašiti, dosegel bi bil popoln uspeh. Na prvi pogled na smrtno orožje se je silno prestrašila, pri čemer je hotela zakričati, a se je hitro zavedla.

»O, ne! Ne!« se je branila z rokami.

»Zahtevam, gospica Leavenworth, da si ogledate revolver,« je dejal trdo koroner. »Ko smo ga našli, je bil spet povsem nabit.«

Na mestu je izginil z njenega obraza vsak strah...

»Pa potem?« se ji je izvililo in posegla je molče po orožju.

»Kljub temu,« jo je pogledal koroner, »je bil nedavno izstreljen strel iz njega. Roka, katera je čistila cev, je pozabila očistiti prostor, v katerem stoji naboj, gospica Leavenworth.«

Ni se več bala, toda na obraz ji je padel izraz, ki izdaja, da ni več nade in pomoči, in toliko, da se ni zrušila. A hitro je nastopila reakcija in ona je dvignila glavo s krčevitim naporom, kakršnega še nism nikdar videl pri neki ženski ter je vzklila:

»No, kaj hočete s tem?«

Koroner je spet položil revolver na mizo.

Spogledali smo se, vsi smo pričakovali, kaj bo nato sledilo.

Jaz sem čul za seboj trepetajoč vzdih in ko sem se nato obrnil, sem opazil, da je Mary

vsja vroča gledala svojo sestrično in se je šele zdaj zavedla, da vsi, razen nje, sumijo Eleonoro.

Končno se je upal vendar koroner nadaljevati:

»Vprašate me, gospica, kaj hočem s tem? K temu vam moram pristaviti, da si še noben morilec, noben znan zločinec ni skušal revolver očistiti in ga spet nabiti.«

Ona ni nato ničesar odgovorila, a jaz sem opazil, da je Gryse napravil opazko.

»Ali bi ne mogel noben tujec,« je nadaljeval koroner, »tiho priti v sobo, iti v predal po revolver, nato iti skozi pokojnikovo sobo in priti k njemu tako blizu, ne da bi vzbudil v njem pozornost, da bi obrnil glavo?«

Bila je grozna obtožba in vse je gledalo samo Eleonoro. In vendar se ni opazil v njej napad jeze, dočim je njena sestrična skočila besno s stola in že je odprla usta, da bi izgovorila.

Eleonora je opazila, se obrnila k njej in ji zamahnila, naj počaka; rekla je s hladnim toda odmerjenim glasom:

»Vi ne morete zagotovo trditi, da se je vse tako zgodilo, kakor ste rekli. Ko bi bil mož ujec, recimo, včeraj ustrelil z revolverjem — kar je popolnoma mogoče — ali bi bili potem tudi prišli do istega sklepa?«

»Gospica Leavenworth,« je nadaljeval sodnik, »kroglo so potegnili iz ujeve glave.«

»Ah!«

»Opa odgovarja številki istega revolverja, s katerim je streljal morilec.«

Po teh besedah je spustila glavo. Gledala je v tla, vse njeno telo je bilo potrito in zlomljeno.

Ko je sodnik to opazil, je postal še bolj oster.

»Gospica Leavenworth! Moram vam staviti še nekaj vprašanj, ki se nanašajo na dogodke

včerajšnjega dne, posebno na večer. Kje ste bili včeraj zvečer?«

»Sama v svoji sobi.«

»Ali ste videli zvečer po večerji svojega ujca in svojo sestrično?«

»Ne, gospod. Ko sem vstala od mize, nisem kasneje videla nikogar več — razen Toma,« je pristavila po kratkem molku.

»Kako, da ste videli njega?«

»Prinesel mi je karto nekega gospoda.«

»Ali smem vedeti za njegovo ime?«

»Na karti je stalo ime: Le Roy Robbins.«

Stvar se je zdela brez velike važnosti, a ostalo mi je v glavi, ker je poleg mene silno strepetala njena sestrična.

»Kadar ste v sobi, gospica Leavenworth,« je nadaljeval koroner, »ali imate navado puščati odprta vrata?«

Eleonora se je stresla, a se je hitro zavedla.

»To ni moja navada, gospod.«

»Zakaj ste sredi noči pustili odprta vrata?«

»Bilo mi je pretoplo.«

»Samo zaradi tega?«

»Drugače vzroka ne vem.«

»Kdaj ste jih zaprli?«

»Ko sem legla k počitku.«

»Ali je bilo to prej ali kasneje, preden je šla služinčad gor?«

»Kasneje.«

»Ali ste čuli, ko se je gospod Harwell vračal iz knjižnice v svojo sobo?«

»Da.«

»Kako dolgo so bila še potem vrata odprta?«

»Da, da, nekaj minut, ne morem točno povedati — je jecljala.

»Ali je bilo več ko deset minut?«

»Da.«

»Več ko dvajset?«

»Mogoče.« Kako ji je lice prebledelo in kako je vztrepetala!